Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 125 — Ljubljana, sobota 5. junija 1943-XXI — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Attacco ad un convoglio presso Capo Bon

Un piroscafo affondato, un secondo incendiato — 4 velivoli nemici distrutti durante l'offensiva aerea nemica contro Pantelleria

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 4 giugno 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1105:

Al largo di capo Bon (Tunisia) bombardieri germanici attaccavano, nel tardo pomeriggio di ieri, un convoglio affondando un piroscafo ed incendiandone un secondo.

È continuata l'offensiva aerea nemica contro l'isola di Pantelleria le cui artiglierie hanno distrutto due apparecchi. Due altri sono stati abbattuti in combattimento dalla caccia italo-germanica.

Azioni di spezzonameno e di mitragliamento, effettuate da velivoli avversari lungo le coste calabre e sarde, causavano qualche vittima e danni di lieve entità.

I Bollettini di guerra No. 1102—1104

35 velivoli nemici distrutti compessivamente nei primi tre giorni di giugno

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 1º giugno 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1102:

Nel porto di Susa bombe lanciate da aerei germanici hanno suscitato vasti incendi.

Incursioni sono state compiute dall'aviazione avversaria su Foggia, Augusta, Pantelleria, Cagliari e provincia: danni notevoli a Foggia, in corso di accertamento a Cagliari.

Il nemico ha perduto in tali azioni 20 apparecchi: nove abbattuti dai cacciatori italiani e tedeschi nel cielo sardo e sulla Sicilia, 11 distrutti dalle batterie contraeree di cui 4 a Pantelleria, due ad Augusta e 5 in Sardegna.

*

Le vittime finora accertate tra la popolazione per le incursioni segnalate nel bollettino odierno, ascendono a: 27 morti e 33 feriti a Foggia, 4 morti a Guspini (Cagliari).

★

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 2 giugno 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1103:

Una formazione navale nemica ha iniziato nel pomeriggio di ieri azioni di bombardamento contro Pantelleria: la pronta reazione delle nostre artiglierie ha obbligato le unità avversarie ad interrompere il bombardamento.

Un cacciatorpediniere della formazione risulta gravemente danneggiato.

Incursioni aeree condotte a più riprese contro l'isola hanno causato gravi danni agli abitati.

Sui dintorni di Napoli, su Paola e località della Sicilia e della Sardegna aerei nemici hanno sganciato bombe: lievi danni e qualche vittima.

La nostra caccia abbatteva in combattimento sopra la Sardegna tre velivoli, altri 9 apparecchi precipitavano colpiti dal tiro delle artiglierie contraeree: tre nel Mare di Pantelleria, tre al largo di Olbia (Sassari), e tre nei pressi di Marsala.

*

Le vittime finora accertate fra la popolazione, per le incursioni segnalate nel bollettino odierno, ascendono a: 5 morti e 28 feriti, in Portiei (Napoli), 3 morti e 5 feriti complessivamente a Paola, Balestrato (Palermo) e Marsala.

★

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 3 giugno 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1104:

Contro Pantelleria il nemico ha rinnovato azioni di bombardamento aereo e navale. Un velivolo è stato abbattuto dalle artiglierie dell'isola. Due altri apparecchi oltre a quelli di ieri segnalati risultano distrutti presso Porto Torres e Sant'Antioco dalle batterie contraeree della Sardegna.

Napad na konvoj pri rtu Bon

En parnik potopljen, nadaljnji zažgan — 4 sovražna letala uničena med sovražno letalsko ofenzivo proti Pantelleriji

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 4. junija naslednje 1105. vojno poročilo:

Na morju pri rtu Bon (Tunis) so nemški bombniki včeraj pozno popoldne napadli neki konvoj in potopili en parnik, nekega drugega pa zažgali.

Nadaljevala se je sovražna letalska ofenziva proti otoku Pantelleriji, čegar topništvo je uničilo dve letali. Dve nadaljnji letali so sestrelili v bojih italijansko-nemški lovci.

Akcije obsipanja z bombami in obstreljevanja s strojnicami, ki so jih izvršila sovražna letala vzdolž kalabrijskih in sardinskih obal, so povzročile nekaj žrtev in škodo manjšega obsega.

Vojna poročila št. 1102—1104

V prvih treh dneh junija skupno uničenih 35 sovražnih letal

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 1. junija naslednje 1102. vojno poročilo:

Bombe, katere so odvrgla nemška letala na pristanišče v Susi, so povzročile velike požare.

Nasprotno letalstvo je napadlo Foggio, Augusto, Pantellerio, Cagliari in podeželje. Občutna je škoda v Foggiji, ugotavlja se pa v Cagliariju.

V teh akcijah je sovražnik izgubil 20 letal. 9 letal so sestrelili italijanski in nemški lovci nad Sardinijo in Sicilijo, 11 letal pa so zrušile protiletalske baterije, od teh 4 nad Pantellerijo, 2 nad Augusto in 5 nad Sardinijo.

*

Doslej ugotovljene žrtve med prebivalstvom ob napadih, omenjenih v današnjem poročilu, znašajo: 27 mrtvih in 33 ranjenih v Foggiji, 4 mrtvi v Gustiniju (Cagliari).

★

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 2. junija naslednje 1103. vojno poročilo:

Neka sovražna pomorska skupina je začela včeraj popoldne bombardirati Pantellerijo; takojšen odgovor našega topništva je prisilil sovražne edinice, da so morale prekiniti bombardiranje. Težko je bil poškodovan en sovražni rušilec.

Večkratni letalski napadi na otok so naredili težko škodo na poslopjih.

Sovražna letala so metala bombe na okolico Napoli su Paola ter na kraje v Siciliji in Sardiniji; lažja škoda in nekaj žrtev.

Naši lovci so sestrelili v boju nad Sardinijo 3 letala. Nadaljnjih 9 letal je bilo zadetih od protiletalskega topništva in so treščila v morje: 3 pred Pantellerijo, 3 ob obali Olbie (Sassari), 3 pa blizu Marsale.

*

Doslej naštete žrtve med civilnim prebivalstvom, prizadete v danes objavljenem vojnem poročilu, so takole porazdeljene: 5 mrtvih in 28 ranjenih v Portici (Napoli), 3 mrtvi in 5 ranjenih v Paoli, Balestratu (Palermo) in Marsali.

★

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 3. junija naslednje 1104. vojno poročilo:

Sovražnik je obnovil letalsko in pomorsko bombardiranje Pantellerije. Topništvo na otoku je sestrelilo eno letalo. Razen včeraj navedenih sta bili uničeni še dve nadaljnji letali pri Porto Torres in Sant Antioco, kateri so sestrelile protiletalske baterije na Sardiniji.

Dr. Luigi Contu,

državni podtajnik v ministrstvu za korporacije

Rim, 2. jun. s. Duce je odredil, da preide komisariat za izseljeništvo in kolonizacijo dokončno pod odvisnost korporacijskega ministrstva. Tovariš Giuseppe Lombrassa, ki je bil pozvan v drugo funkcijo, je prenehal biti državni tajnik in komisar za izseljeništvo in kolonizacijo. Z drugim odlokom je bil narodni svetnik Luigi Contu imenovan za državnega korporacijskega tajnika.

Dr. Luigi Contu, novi državni podtajnik v korporacijskem ministrstvu, se je rodil 26. marca 1901 v Arbataxu di Tortoli v pokrajini Nuoro. Vpisan je od 23. marca 1919 v PNF, skvadrist, legionar pohoda na Rim; dovršil je pravne študije in je pričel svoje sindikalno delovanje 1921 kot podtajnik v Narodnem delovnem uradu. Nato je bil od oktobra 1922 do junija 1923 podtajnik Pokrajinske zveze fašističnih korporacij v Rimu, od 1926 do 1930 generalni inspektor javnih nameščencev. Od novembra 1930 deluje v Fašistični zvezi industrijskih delavcev, kjer je izvrševal važne funkcije. Bil je tajnik Narodne fašistične zveze za delavce kemične industrije, svetnik kemične korporacije in narodni svetnik v zbornici fašijev in korporacij. Je pehotni stotnik in se je udeležil operacij na ruski fronti v sklopu CSIR in ARMIR.

Italija se ne omejuje na obrambo

Berlin, 3. junija. s. V članku z naslovom »Italija se ne omejuje na obrambo« zatrjuje rimski dopisnik lista »Deutsche Allgemeine Zeitung«, da bi bilo zmotno misliti, da se sedaj Italija omejuje samo na obrambo pred letalskimi napadi in na ukrepe za preprečevanje učinkov tega bombardiranja. Med nedavnimi podjetji italijanskega letalstva omenja dopisnik napad skupine letal na sovražna oporišča v Sudanu in v Italijanski vzhodni Afriki. To je bil drzen napad resničnega vojaškega pomena, zaključuje dopisnik, dobro pripravljen napad, ki je v celoti uspel.

PRAVICA ITALIJE DO AFRIKE

Govora ministra Teruzzija in maršala De Bona na otvoritveni skupščini Središča za sredozemska vprašanja

Rim, 2. junija s. V navzočnosti podtajnika Stranke Tarabinija v zastopstvu ministra Scorze, nadalje ministrov de Marsica, Acerba, Bigginija, Cinija, Polverellija, Bonomija in Favagrosse ter državnih podtajnikov Rossija, Putzolujo, Soriceja, Riccardija, Pouigera, Rispolija, Galletija Fabrizija, Spadafore, Peverellija, Scarfiottija, Arcidiacona in Rinaldija, zastopnikov predsednikov senata in zbornice, guvernerja Rima, šefa glavnega stana milice generala Galbiatija, predstavnikov predsednika Kr. akademije in predsednikov računskega dvora in državnega sveta je bila davi v ministrstvu za Italijansko Afriko otvoritvena seja italijanskega središča za sredozemske študije. Zbralo se je veliko število senatorjev, nacionalnih svetnikov, vseučiliških profesorjev, dijakov, generalnih direktorjev in veliko funkcionarjev ministrstva za zunanje zadeve, ministrstva za narodno vzgojo in ljudsko kulturo, kakor tudi oficirjev, generalov iz vojaških ministrstev, voditeljev znanstvenih in kulturnih ustanov, guvernerjev kolonij, generalnih direktorjev in funkcionarjev iz Italijanske Afrike, da bi se udeležili slovesnosti, ki je v resnem okviru začela uradno delovanje novega zavoda.

Govor ministra Teruzzija

Po pozdravu Duceju se je minister Teruzzi, ko je ustoličil svet, katerega predsedstvo je Duce poveril maršalu de Bonu, zahvalil visokim osebnostim, ki so navzlic svojim uradnim poslom hoteli prisostvovati zboru in je nato izvajal:

»Tovariši! Hotel sem dati slovesno obljubo ustoličenju predsedstva Italijanskega središča za sredozemske študije, ki je nastalo po volji Duceja in ki je postavljeno pod pokroviteljstvo tega ministrstva, kajti cilji, ki jih novi zavod zasleduje, zaslužijo vso našo posebno pozornost in predstavljajo za nas, ki smo naravni poroki sleherne pravice Italije v Afriki, duhovni in politični temelj našega afriškega dela in naše afriške ideje. Italijansko središče za sredozemska vprašanja je pod predsedstvom moža, ki je mnogo prispeval k stvari našega razširjenja preko morja kot vojak in kot voditelj narodov, kvadrumvira Emilija de Bona, ob čigar strani so najsvetejša imena naše kulture. Središče stremi za čedalje bolj trdnim formiranjem sredozemske zavesti v Italijanih, zavesti, ki je nujno potrebna sleherni naši volji po neodvisnosti in razširjenju. Nujno potrebna, tovariši, tudi sleherni naši trajni in dokončni prekomorski posesti, kajti nič ni trajnega v volji ljudi, kar ne bi bilo vkoreninjeno v njihovi zavesti in kar ne bi postalo bistvo njihove pravice. Italija nujno potrebuje afriško zemljo, kjer naj bi se razširjala in delovala, proizvajala in tako poskrbela za potrebe onega demografskega presežka, ki je njen ponos in srečna zahteva njene rase.

Sveta pravica Italije do afriške zemlje

Našemu narodu zares primanjkuje potrebni življenjski prostor in zato mu ga moramo preskrbeti. Italija čuti to potrebo in celo trpi zaradi nje. Trpi zaradi nje kakor zaradi biološkega pomanjkanja, kakor tisti, ki trpi lakoto ali žejo. Brez kolonij, brez zadostnega ozemlja za svojo proizvodnjo in svoje razširjenje bi bila Italija pohabljena. Že najmanj pred tremi desetletji smo spoznali vrednost, ki jo ima kolonialna posest, odkar je toliko prezirana Tripolitanija postala naša in odkar so se mnogi Italijani, ki so videli naprej, »sami izselili« na »črno zemljo«, kjer pripeka tropsko sonce in kjer divjajo peščeni viharji »gibli«. Toda še bolj kot tedaj smo to občutili od leta 1922. nadalje, odkar je vodstvo naše kolonialne politike prevzela umnost in modrost Benita Mussolinija«.

Minister je nato opozoril na kolonizacijsko delo v Libiji in Cirenaiki in nato v deželah imperija ter nadaljeval:

»Potreba po razširjenju in potolažena želja po naši prekomorski posesti se nista mogli bolj prepričevalno in z bolj zanesljivim dokazom izkazati aktivni in živi v srcu Italijanov. Gre za dve čustvi, ki odkrivata notranjo in neovrgljivo življenjsko usodo rodu, pred katerim se pač moramo pokloniti z občudovanjem. Njuno priznanje in njuno jačenje je nezmotljivo znamenje modre politike. Ako je tedaj ta potreba po prostoru resnična, občutena in nujna, kakšen bo potemtakem prostor za naš narod? To vprašanje si postavlja naša misel. Poglejmo v zemljepis, poglejmo v zgodovino, poglejmo v svoja srca! Kaj nam vsi ti odgovarjajo: Afrika, samo Afrika, tovariši, in nič drugega kakor Afrika!

Sleherno izmed navedenih treh vprašanj, je izjavil minister po daljšem pregledu, nam vsiljuje kategorični odgovor, ki ne dopušča dvoma. Pribito je in nespremenljivo, da je Italiji potreben njen imperij zaradi nujne potrebe po razširjenju njenega naroda, ki se ji ni mogoče izogniti. Prav tako je zanesljivo, da ta imperij ne more biti drugačen kakor afriški. Ni pa si mogoče zamisliti trajne zopetne zasedbe Afrike, dokler ne bo Sredozemlje zares popolnoma svobodno. Italijanom je torej potrebna sredozemska zavest, ki jo je treba ustvariti tam, kjer je ni, krepiti tam, kjer pojema in jo obuditi k širšemu razmahu tam, kjer je potlačena.

Naloge Središča

In naše središče, katerega prvi dan uradnega delovanja danes proslavljamo, želi poskrbeti za to neodložljivo nujnost, in sicer z najhitrejšimi in najprimernejšimi sredstvi, pozivajoč se na oni skriti, toda nezmotljivi čut rasne podedovanosti, ki nas je skoraj kot nagon vedno poganjal na pot naše usode. V časih, v katerih živimo, se nam torej ustanovitev tega središča zdi primerna. Primeren je tudi program, ki si ga središče zastavlja in ki ga bomo mi podprli z živo simpatijo in zavestjo ter ga pospešili po poti od uresničenja do uresničenja, da bi dosegel največjo učinkovitost pri svoji izvedbi.

Z zmago bo Italija spet postala gospodarica svojega imperija in nositeljica novega reda na svetu. Postala bo gospodarica tistega Sredozemskega morja, ki je bilo po svoji izberi vedno latinsko, tako da bo velika Domovina v luči Zmage obnovila staro slavo Rima. Inozemski roparji ga ne bodo več ogražali in napadali. Nad Italijo, posebljeno v zmagovitem Kralju, ki jo bo ščitilo njeno morje in ki bo gospodarica svojih imperijskih ozemelj, pa bo bdel Voditelj, ki mu ni premere. Mož, kateremu se vsak dan bolj zvesto in bolj ponosno posveča naše življenje: Benito Mussolini. In v imenu Njega, ki je bil vselej najvišji zagovornik in graditelj naše sredozemske usode, proglašam danes za ustoličen predsedniški svet Italijanskega središča za sredozemska vprašanja.«

Govor predsednika maršala De Bona

Takoj po ministru je povzel besedo maršal de Bono, ki je dejal:

»Ekscelence, tovariši! Ker je minister hotel mani poveriti čast predsednika Središča za sredozemska vprašanja, čutim za svojo dolžnost, čeprav imam vtis, da ta naloga ne bi mogla biti povsem primerna moji bistveni lastnosti vojaka, da vam sporočim nekaj svojih osebnih misli in da se vam, skoro bi rekel, predstavim.

Minister Teruzzi je s politično tankočutnostjo in modrostjo želel, da bi Italijansko središče za sredozemska vprašanja bilo že takoj od svojega nastanka dalje življenjsko povezano z ministrstvom Italijanske Afrike. Z besedo, iz katere je vrela vsa njegova afriška ljubezen, je pojasnil to dvojno ime, ki se že povezuje v zavesti Italijanov in ki visoko in obvladajoče zveni kot en sam glas z enim samim pomenom: Afrika in Sredozemlje. Da, gospodje, to sta dve imeni, ki v usodi Italije pomenita eno in isto stvar; imeni, ki sta se vedno izkazali kot nerazdružljivi v usodi tistega, ki je nad njima vladal; imeni, ki predstavljata danes bolj kot kdaj koli za Italijo v borbi en sam in nerazdružljivi cilj. Nič trajnega, dokončnega in neodstranljivega ne bo mogoče ustvariti na afriški celini, ako ne bodo sredozemska pota trdno in zanesljivo v naših rokah in za vselej odprta.

Če je res, da smo bili v Afriki ne le, v kolikor smo izvršili v desetletjih dela, ureditve in kolnizacije, temveč s cvetom našega izseljenega naroda na ozemlju imperija in Libije, v obliki naravne življenjske ekspanzije in če je gotovo, da 35 mesecev borbe, ki smo jo obupno bili, da bi preprečili, da bi poslednji kos te zemlje pregazil številčno močnejši sovražnik, potem nima nobena vojna bolj kot ta značaj vojne za neodvisnost.

Kajti povedano bodi enkrat za vselej, da nismo nikdar nameravali in nikdar tudi v bodoče ne bomo nameravali ostati v Afriki po kakem tujem pristanku. V Afriko se bomo vrnili na temelju svete pravice in sposobnosti, ki jih bomo pokazali, da se lahko vselej branimo pred slehernim napadom in sleherno grožnjo. V teh dneh se je mnogo govorilo o »afriški bolí« in zares to bol čuti velik del Italijanov. Te bolečine pa nočemo odpraviti, dokler ne bo Sredozemlje v naših rokah, to se pravi, da bo postalo morje, ki bo vrnjeno svoji naravni usodi in izločeno iz uporabe in zlorabe roparjev, danes bolj kot kdaj prej, kajti k starim roparjem se je pridružil še nov ropar, ki je še mlad in brez zgodovinske civilizacije in ki ne prikriva, da je prostaško požrešen.

Ako to upoštevamo, zlahka razumemo, kakšni so cilji zavoda, kateremu mi je čast predsedovati, in kaj pomeni »sredozemska zavest«, ki jo moramo vedno bolj utrditi in globoko vsidrati v duše Italijanov. Možje visoke kulture, kakršni so odlični tovariši, ki so bili pozvani, da sodelujejo kot člani v tem predsedniškem svetu, gojitelji umetnosti in visoki znanstveniki, glede katerih imam srečo in čast, da vidim združene s svojim imenom v tej nalogi, me oproščajo potrebe, da bi vas še nadalje zadrževal z razpravljanjem o nujnosti nadaljnjega živahnega razvijanja in podpiranja študija in zavesti sredozemske civilizacije, katera naloga je bila zaupana njim in meni in ki jo bo ta ustanova vršila s proučevanjem, ki se ne bo nikdar oddaljilo od globoke in nenasitne domovinske ljubezni.

Toda če hočemo vzgojiti Italijane v duhu teh čustev in te sredozemske zavesti, se ne smemo preveč izgubljati v zgodovinske spomine in zaupati brodovju Avgusta, ki je že pred mnogimi stoletji izginilo iz voda našega morja in ne smemo živeti samo od preteklih spominov in slav. To sredozemlje bi v takšnem primeru lahko postalo nova nesreča. Danes se moramo predvsem boriti, boriti in spet boriti. Storiti moramo, da bo »Mare nostrum« postalo zares svobodno morje Italijanov, in sicer ne po lahki igri prevajalcev in propagandistov, temveč po vztrajnem, zavestnem in trdem naporu naroda, ki mora končno v morju spoznati činitelja svoje svobode, svoje slave in svojega blagostanja.«

Zborovanje, ki je spet izpričalo plamtečo privrženost našega naroda do naših prekomorskih dežel in odločno voljo, da zopet pridobimo Domovini njeno pravično svobodo na morju, ki jo obdaja, kakor tudi neodložljivo pravico, da se po življenjski naravnosti razširja na afriški celini, se je zaključilo z navdušeno manifestacijo vere v sredozemsko in afriško usodo Italije.

Iz „Odredbenega lista“

Junaško padli fašisti — Delegacija PNF pri črnogorski vladi — Imenovanje novih hierarhov

Rim, 2. jun. s. Odredbeni list PNF objavlja:

Fašisti Arturo Carmomola, tajnik fašija v Torricellu Poligna (Chieti), Ezio Leini, član Direktorija fašija v Rivi (Trento), Pietro Cremo, sekcijski načelnik fašija v Torinu, Nenzio Zolli, načelnik oddelka fašija v Aricciju (Rim), Pietro Passerini, predvojaški instruktor fašija v Pieve di Cento (Bologna) — so v borbi junaško padli.

Duce je odredil v službo Revolucije, in sicer v činu zveznega tajnika na Krfu, fašista Antonija Melega, rojenega 1907, vpisanega v PNF od 29. X. 1932, topniškega poročnika, prostovoljca in bojevnika v Italijanski Vzhodni Afriki, Španiji in v tej vojni, odlikovanega s kolajno za vojaške zasluge, bivšega Zveznega tajnika v Derni, v nadomestilo za tovariša Nicola Bonaglija, ki iz nepredvidenih družinskih razlogov ni mogel dospeti na svoje mesto.

Ustanovila se je delegacija PNF pri črnogorski vladi. Duce je odredil v službo Revolucije kot vodjo te delegacije fašista Luigija Alzona, vpisanega v PNF od 6. II. 1921, skvadrista, legionarja Pohoda na Rim, prostovoljca in bojevnika v Španiji ter v sedanji vojni, ranjenega v bitki, odlikovanega s srebrno in bronasto kolajno za vojaške zasluge, bivšega Zveznega tajnika v Pistoii.

Tajnik Stranke je imenoval za podvodjo SM GILa pri generalnem poveljstvu fašista Ruggera Melona, rojenega v Umagu (Pola) leta 1907, vpisanega v PNF od dne 1. III. 1922, skvadrista, legionarja Pohoda na Rim, stotnika alpincev, seniorja Milice, bojevnika v sedanji vojni, odlikovanega s srebrno kolajno za vojaške zasluge, bivšega predsednika OND v štirih pokrajinah in zveznega podpoveljnika GILa v Tarantu, Forliju in Triesteju, v nadomestilo za fašista Eugenija Canopa; fašista Agostina Savareseja za regenta GUFa v Catanii v nadomestilo za Maria Condorellija, pozvanega pod orožje; fašista Diodata Lannija za regenta GUFa v Littoriza v nadomestilo za Francesta Vidanza, pozvanega pod orožje; fašista Luigija Vernija za regenta GUFa v Ravenni v nadomestilo za Angela Terruzzija, pozvanega pod orožje.

Zaradi ustanovitve Zveze borbenih fašijev v Albaniji sta ukinjena čina inspektorja PNF za Albanijo in Zveznega inspektorja PNF v Albaniji.

Dne 10. junija bodo po činu najvišje vojaške oblasti vseh pokrajin Kraljevine izvršile svečano podelitev častnih znakov novim pohabljencem s ceremonijami, ki jih bosta narodni zvezi vojakov in vojnih pohabljencev organizirali v sporazumu z zveznimi tajništvi v domih pohabljencev ali v drugih primernih sedežih.

Dar Tajnika PNF za kolesarske tekme v Rimu

Rim, 3. jun. s. Tajnik PNF je poslal prireditelјem 33. kolesarskih tekem, ki bodo v Rimu 13. junija krasno trofejo, ki bo izročena eskadri, v kateri bo zmagovalec.

Obletnica smrti Guiseppa Garibaldija

Rim, 2. junija. s. Ob obletnici smrti Giuseppa Garibaldija je zvezni tajnik ob spremstvu zveznega podtajnika položil lovorjev venec na spomenik junaka na Janikulu. Lovorjeve vence so položili tudi narodni in pokrajinski voditelji Garibaldijeve legije in predstavniki nizzardskih akcijskih skupin.

Teroristični napadi niso zmanjšali vere v zmago

Madrid, 3. jun. s. V dopisu iz Rima piše list »Arriba«, da sovražno bombardiranje nikakor ni zmanjšalo vere italijanskega naroda v zmago. Uničevanje cerkev, spomenikov in bolnišnic je samo še podžgalo prebivalstvo k borbi. Dopisnik poveličuje v zaključku zlasti junaštvo prebivalstva v Livornu, na Sardiniji in na Siciliji, ki je hrabro prestalo divje sovražne napade.

Madžarski odgovor na anglosaške grožnje

Budimpešta, 3. junija. s. Na anglosaško propagando, ki grozi Madžarski in ji v naprej napoveduje, da bo strahovito pohabljena, madžarski tisk ogorčeno odgovarja. Ni nobene grožnje, piše »Uj Magyarsag«, ki bi lahko oslabila globoko vero madžarskega naroda v zmago. Madžarski narod popolnoma zaupa v preporod države, katere bodočnost je zvezana z velikimi silami Osi. Madžari nočejo in ne zahtevajo kompromisov. Madžarska se je prostovoljno postavila ob stran Italije in Nemčije in se hoče tako boriti do kraja.

Delo Kr. karabinjerjev za Domovino pod orožjem

Poročilo Duceju ob 129. obletnici ustanovitve Kr. karabinjerjev — Davek junaštva in krvi na bojiščih

Rim, 2. jun. s. Ob obletnici ustanovitve orožja R. R. C. C. je poveljnik general Hazon poslal Duceju naslednje poročilo o delovanju tega orožja v preteklem letu:

»Duce! Tudi letos se nam je zdelo potrebno sestaviti na kratkih straneh običajno poročilo o delovanju orožja R. R. C. C. ter predložiti Vašemu pregledu najvažnejše statistične podatke s kaknim bežnim komentarjem. Nadaljevanje vojne je napravilo kr. karabinjerjem ritem dela intenzivnejši, dopolnilo jim je naloge in povečalo odgovornost. Toda tukaj zbrani podatki Vam bodo mogli, upam, dokazati, da je moglo orožje navzlic takšnim neugodnim okoliščinam izvršiti svoje naloge s tradicionalno delovno požrtvovalnostjo.

Karabinjerji čutijo po drugi strani, da so deležni Vašega zaupanja, ki ste jim ga Vi sami, Duce, dokazali že ob raznih prilikah in še v najnovejšem času, ko ste jih pozvali k sodelovanju, da se ozdravi za gospodarstvo naroda v vojni posebno kočljivo področje: področje o ureditvi potrošnje. Ko so prejeli ukaz, so se spravili takoj na delo in Vaša pohvala je že vzpodbudno prispela, da nagradi prve uspehe. Uspehi, ki so tukaj prikazani, se nanašajo na dve glavni panogi delovanja tega orožja, na panogo ustanove in vojaško panogo, prvo v okviru rednih službenih zahtev, drugo kot prispevek k sedanji vojni.

Kar se prvega tiče, zaslužijo trije različni odseki posebno pozornost: a) sodna policija v splošnem smislu, b) sodna policija s posebnim politično-gospodarskim oziron, c) informativne naloge. Splošno delovanje sodne policije je bilo leta 1942 posebno živahno. Nič manj plodovito ni bilo delo v političnem in gospodarsko-živilskem odseku, ki je danes tako važen za uspešni odpor naroda v orožju. V političnem področju je bilo strogo zatrto vsako protinarodno in subverzivno udejstvovanje, kar se pa tiče uredítve aprovizacije in potrošnje, je orožje vneto sodelovalo v borbi proti kršilcem zakonov o prehrani. V enem samem polletju (od julija do decembra 1942) je bilo razen znatnih količin drugega blaga, ki je podvrženo zapori, zaplenjenih skoraj 32.000 stotov žita z ovadbo krivcev sodnim oblastvom; 3810 krivcev je bilo prijetih.

Velikanska je bila informativna delavnost. V enem desetletju so se vloge, ki jih je opravilo orožje, več nego popetorile. Te navedbe dokazujejo rastoče zaupanje, s katerim se oblastva in ustanove obračajo na orožje za najrazličnejše informacije, kar predstavlja dokaz spoštovanja, ki mu kr. karabinjerji vedo ceniti visoki moralni pomen. Če pa pomislimo, da teži glavni del informacij na postaje in se pridružuje vsem drugim nalogam, ki so že same po sebi obsežne, je lahko spoznati, s kakšnim živim ritmom se razvija delo tudi pri manjših oddelkih orožja.

Posebno prijetno njihovemu vojaškemu srcu je bilo karabinjerjem sodelovanje pri vojnih akcijah v letu 1942. Bilo je nič manj nego 35.000 mož, ki so zunaj Kraljevine, v bataljonih ali avtonomnih kompanijah v odsekih in skupinah dokazali na vseh bojnih poljih vojaške vrline svojega orožja. En bataljon se je udeležil s četami alpinskega vojnega zbora vseh vojnih dogodkov na ruski fronti; dva druga bataljona sta sledila do zadnjega usodi 1. armade v Tuniziji; številni bataljoni, odseki in skupine so sodelovali z drugimi četami pri policijskih operacijah v balkanskem odseku in tu je včasih odsev mučeništva razsvetlil junaštvo srčne zvestobe in trdnosti.

Med mnogimi drugimi lahko obvelja kot simbol tradicionalnega junaštva Karabinjerjev naslednja epizoda, ki je prešla v zgodovino karabinjerskega rožja po avtoritativnem pričevanju častnikov, ki sami ne pripadajo temu orožju: V jutru 21. decembra 1942 so se v Arbusovu, v enem izmed najbolj kritičnih momentov umika od Dona k Doncu, čete divizije »Torino« znašle nenadno obkoljene od vseh strani od zasledujočih ruskih sil.

Usoda tistih junakov je bila videti nepopravljivo zapečatena. Toda neki karabinjer je hipoma skočil na konja, ki ga je našel na bojnem polju, in se je s trobojnico v roki vrgel proti sovražniku s ponosnim klicem »Savoia!«. Junak je izginil v borbi, toda za njim so se vrgli z bajonetom naprej njegovi tovariši in zdrobili obroč.

Številke, ki povedo več nego vsak drug komentar, naj dokumentirajo celotni davek junaštva in krvi, ki ga je izkazalo orožje na bojne mpolju. V teku vojne ugotovljene izgube so bile: mrtvih 21 častnikov, 71 podčastnikov, 454 mož; ranjenih 19 častnikov, 98 podčastnikov, 738 mož. V teh številkah pa ni vsebovanih 11 častnikov, 54 podčastnikov in 448 mož, ki so bili poslani na rusko fronto in ki je njih usoda še danes neznana.

To je, Duce, moralna bilanca, ki jo izkazujejo Karabinjerji ob obletnici praznika svojega orožja. Izrečilo discipline in junaštva, ki je navduševalo toliko pokolenj Karabinjerjev, je bilo počaščeno še enkrat z delom in junaški grob padlih ga je posvetil z lučjo žrtvovanja. V tej uri, ki zahteva v odločilni borbi vse sile v deželi, se orožje ponaša, da je povsod v prvi črti in da sodeluje v vsakem odseku za tisto zmago, ki bo pravična nagrada za hrabrost in žilavost italijanskega ljudstva.

S to gotovostjo, Duce, stopa orožje v 130 leto svojega življenja in je trdno odločeno, da se izkaže vsak trenutek s staro zvestobo. — General armadnega zbora **Azzolino Hazon.**«

Proslava praznika Kr. karabinjerjev

Rim, 3. jun. s. Dne 5. junija bo proslavljen praznik Kr. karabinjerjev. Tudi letos bodo proslave v vojašnicah z resnobnimi vojaškimi obredi. Zastopstvo oficirjev glavnega mesta se bo poklonilo v svetišču padlih karabinjerjev in v svetišču padlih fašistov in miličnikov. Zgodovinski muzej Kr. karabinjerjev bo za občinstvo odprt od 9. do 20. ure. Generalni poveljnik karabinjerjev bo ob 13.20 v radiu proslavil obletnico. Legija gojencev bo ta dan stražila v Beneški palači.

1257 sovjetskih letal uničenih meseca maja

Izjalovljeni sovjetski napadi na bojišču pri Velišu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 4. jun. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje poročilo:

Na področju pri Velišu so se krvavo izjalovili podnevi in ponoči ponovljeni sovjetski napadi. Uničenih je bilo 21 sovražnih oklopnih voz.

Z ostale vzhodne fronte poročajo samo o krajevnem bojnem delovanju.

Letalstvo je obstreljevalo na kavkaškem področju in na doneški fronti brez prestanka zbirališča sovražnih čet ter letalska in preskrbovalna oporišča. Posebno hudo je v sodelovanju z madžarskimi bojnimi letalci napadalo dovozni promet sovražnika.

Na Severnem ledenem morju sta bili z bombami potopljeni dve stražni ladji, en rušilec pa poškodovan.

V mesecu maju je bilo na vzhodni fronti uničenih 1257 sovražnih letal. V istem času je bilo izgubljenih 143 lastnih letal.

Nemška brza bojna letala so napadla sovražni konvoj na morju pred rtom Bon ter potopila eno trgovsko ladjo, drugo pa zažgala.

Temeljito čiščenje v zaledju

Berlin, 2. jun. s. Iz pristojnega vojaškega vira se doznava naslednje:

Nemške čete uporabljajo mir, ki zdaj vlada na vzhodni fronti, za očiščevanje zaledja fronte pred boljševiškimi tolpami. Kakor je javilo vojno poročilo 30. maja, je bila zaključena v srednjem odseku fronte druga policijska operacija. V gostih gozdovih severno od Brianska se je vgnezdilo okrog 2000 banditov, ki so prisilili 250 civilistov, da so se udeležili terorističnih akcij. Zgradili so številne utrdbe n zaprli dohode z minskimi polji. Po radiju so bili v stalnem stiku z Moskvo in Moskva jih je oskrbovala s pomočjo letal z orožjem in strelivom. Dne 24. maja se je pričel osredotočen napad nemških oddelkov in krajevnih elementov. Že prvi dan je bil krog okrog ozemlja, ki so ga zasedle tolpe, zaključen. Sledeče potiskanje tolp v vedno ožji prostor je zahtevalo od nemških čet velikih naporov zaradi neprehodnega terena, katerega so partizani zaščitili z minskimi zaporami in čvrstimi utrdbami. To je močvirnat teren, v katerem so se sami obleganci do pasu udirali v blato. Vendar je uspelo v kratkem času potisniti bandite proti središču žepa. Često so boljševiki skušali razbiti obkolitev zlasti na onih točkah, kjer so operirale skupine krajevnih elementov. Bili pa so vedno krvavo odbiti. Dne 27. maja so bile tolpe dejansko že uničene. Vendar je očiščevanje neprehodnega terena in uničevanje zadnjih odpornih točk trajalo še dva dni.

Izgube boljševikov v tej akciji so bile zelo visoke ter znašajo 1500 mrtvih in 120 ujetnikov. Zajetih je bilo tudi 2400 civilistov, ki so bili izročeni zaradi tega, ker so se udeležili sabotažnih akcij, vojaškim sodiščem. Nemške čete so zaplenile 270 strojnic in pušk, 60.000 nabojev, 5000 ročnih granat, 100 granat raznega kalibra, veliko količino eksplozivnih snovi, radijske in tefelonske aparate, vozove in razne druge potrebščine. V celoti je bilo uničenih 74 taborišč s 360 kazematami in 157 utrdbicami. Te številke pa ne kažejo dejanskih izgub sovražnika, ker so boljševiki, ki so se umikali iz svojih obrambnih postojank, svoje težko orožje in svoje mrtvece potopili v močvirju.

Nenadomestljive anglosaške izgube na morju

Berlin, 2. junija. s. V neki izjavi v spodnji zbornici je prvi lord angleške admiralitete Alekxander skušal dopovedati, da je Angležem in Američanom uspelo zboljšati položaj pomorskih prevozov. Glede tega pripominja vojaški sodelavec DNB, da ta angleška izjava ne drži. Podana je bila takoj po razgovoru z velikim admiralom Dönitzem in skuša zabrisati vtis, ki ga je bila Dönitzova izjava napravila. Z nemške strani ugotavljajo, da nemške edinice brez usmiljenja neprestano napadajo angleške in ameriške trgovinske ladje. Potopitve, ki so jih dosegle Nemčija, Italija in Japonska, so mnogo večje kakor nove gradnje na sovražnikovi strani. Vojna na morju je podvržena dvigom in padcem. V odgovornih krogih nemške admiralitete Alexandrov govor ni zbudil nobenega zanimanja, zatrjuje dopisnik DNB, ker ne omenja bistvenih vprašanj v zvezi z dejanskim položajem vojne na morju. — Nemški molk nasprotnemu taboru očitno ni všeč. Alekxander je ob zaključku svojih izjav nam'gnil, da mora Anglija računati prav na Atlantiku z morebitnimi porazi in hudimi izgubami. Nemška admiraliteta, zaključuje dopisnik DNB, še vzdržuje slehernega komentarja. Nemško poveljništvo ne čuti potrebe, da bi preklicevalo sovražne trditve. Stvarnost je čisto drugačna, kakor jo je prikazal Alekxander.

Množestvena stavka severnoameriških rudarjev

Buenos Aires, 1. jun. s. Na tisoče delavcev je danes ponoči opustilo delo v ameriških premogovnikih. Rok za pogajanja je potekel danes opolnoči. Vlada se je znašla pred izredno resnim vprašanjem. Zastopniki zveze rudarjev so snoči sporočili, da se bo delo v vseh premogovnikih ustavilo o polnoči, če ne bo storjen kak korak s strani ameriškega delovnega sveta.

Izredni komisar občine Stari log

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino v skladu s čl. 3 kraljevega dekreta-zakona z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in glede na lastni dekret z dne 16. junija 1942-XX št. 146, odreja:

G. Ivan **Šifrer** pok. Franca in Marije roj. Sinkar se imenuje za izrednega komisarja občine Stari log.

Civilni komisar v Kočevju je pooblaščen izvršiti ta dekret.

Ljubljana, 29. maja 1943-XXI.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

Vzpostava upravnega sodišča

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na zakon bivše kraljevine Jugoslavije o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922 s spremembami in dopolnitvami z dne 7. januarja 1929, glede na to, da je imelo upravno sodišče s pristojnostjo za vso dravsko banovino svoj sedež v Celju in smatrajoč za nujno potrebno, da se prehodno vzpostavi redno poslovanje upravnega sodstva, o d r e d i l:

Čl. 1. Vzpostavlja se s sedežem v Ljubljani upravno sodišče, ki je prej imelo sedež v Celju. To sodišče je pristojno odločati po prejšnjih zakonih o tožbah zoper akte upravnih oblastev, vštevši akte samoupravnih oblastev v Ljubljanski pokrajini.

Čl. 2. Upravnemu sodišču se dodeljujejo tisti sodniki, bodisi iz sodniškega stanu kakor tudi iz upravne stroke, ki so bili na dan 6. aprila 1941-XIX člani upravnega sodišča v Celju in sedaj bivajo v Ljubljanski pokrajini. Sodnike, ki bi bili morda potrebni za to, da se sodišče spopolni, imenuje Visoki komisar na predlog pravosodnega inspektorata, lahko tudi brez ozira na pogoje po drugem odstavku člena 11. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih.

Čl. 3. Odredbe iz člena 12. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih izdaja z odlokom Visoki komisar na predlog pravosodnega inspektorata. Dokler se ne odredi drugače, izvršuje pristojnost državnega sveta po členih 13. in 14. tega zakona Visoki komisar po zaslišanju pravosodnega inspektorata.

Čl. 4. Sodišče iz člena 1. te naredbe je pristojno odločati o tožbah, ki so bile na dan 6. aprila 1941-XIX že vložene, če se tičejo javnih oblastev in javnih naprav v Ljubljanski pokrajini. Zadevne tožbe pa se morajo obnoviti v dveh mesecih od uveljavitve te naredbe. Če se ne obnove, veljajo za umaknjene in izpodbijani upravni akti dobe izvršnost.

Čl. 5. Zoper upravne akte, izpodbitne pred upravnim sodiščem, za katere izpodbojni rok na ta dan še ni bil pretekel, in zoper upravne akte, glede katerih je rok začel teči po 6. aprilu 1941-XIX pa do dne uveljavitve te naredbe, se more vložiti tožba zgolj le pri sodišču iz člena 1., in to v dveh mesecih od dne uveljavitve te naredbe.

Čl. 6. Vendar pa tožba ni dopustna zoper upravne akte iz prednjih členov 4. in 5., ki so bili že izvršeni brez ugovora ali pridržka prizadetih strank.

Ta naredba je stopila v veljavo dne 1. junija 1943-XXI.

Eksc. Pariani na Kosovem polju

Tirana, 2. jun. s. Drugi dan, ki ga je Kraljevi namestnik prebil na Kosovu, je bilo ponovno izpričanje zvestobe Nj. Veličanstvu in Italiji, na katero je Albanija neločljivo povezala svojo usodo. Po obisku Dremice in Skanderaja je namestnik Kralja prispel v Peč. Mesto je bilo v italijanskih in albanskih zastavah. Ob vhodu v mesto je prefekt izročil Eksc. Parianiju listino o častnem meščanstvu. Poveljnik nemških oddelkov se je nato poklonil odličnemu zastopniku Vladarja. Vsi prebivalci mesta in področja so se zbrali na glavnem trgu, kjer so bili zbrani na odru tudi zastopniki muslimanov ter pravoslavne in katoliške verske zajednice. Prefekt je pozdravil namestnika Kralja in mu želel v imenu prebivalstva dobrodošlico. Prefekt je pozdravil Eksc. Parianija ne samo kot zastopnika Kralja, temveč tudi ko pionirja vsega napora Kosova za osvoboditev in ustvaritev Velike Albanije.

Eksc. Pariani je odgovoril s toplim pozdravom, omenjajoč, da je njegovo potovanje na Kosovo uresničenje starih sanj. Vesel je, da je prišel na osvobojeno področje, ki vneto dela v pričakovanju gotove zmage. Zmaga zahteva še hudo borbo, toda vojaki Kosova so pripravljeni boriti se s hrabrostjo, ki jo priznava ves svet.

Govor Eksc. Parianija so navzoči prekinili večkrat z odobravanjem. Nato je namestnik Kralja obiskal razna podjetja v mestu in se podal tudi v federacijo PNF, kjer se je zanimal za organizacijo. Nato je Eksc. Pariani odšel v Jakovo, ki je važno žitno središče. Pregledal je stotnijo Črnih srajc, nato pa na prefekturi sprejel zastopnike oblasti in odličnike.

Tirana, 3. jun: s. Obisk Eksc. Parianija je v Prizrenu vzbudil veliko veselje kosovskega prebivalstva. V govoru z balkona svojega stanovanja je minister za javna dela in podpredsednik ministrskega sveta, ki je Kosovec, zatrdil, da je zdaj osvobojeno albansko Kosovo za vedno združeno z domovino in povezano z albansko »beso«, s fašistično Italijo in z zmagovito vojsko Osi. Minister je izrazil svoje zadovoljstvo, da se je lepa kosovska mladina strnila okrog albanskih in italijanskih praporov, kajti ona je najvažnejše jamstvo za srečno bodočnost Kosova in vsega albanskega naroda. Po sprejemu številnih zastopstev raznih oblasti iz Prizrena je namestnik Kralja odgovoril na goreč pozdrav prefekta in predvsem poudaril, da je zadovoljen, ker je povsod srečal marljiv, moralno zdrav in moško discipliniran ter patriotičen narod na Kosovu. Ta narod je pripravljen z orožjem v roki braniti svojo svobodo in svojo lastnino. Namestnik Kralja je nato prisostvoval veliki vojaški paradi, popoldne je pa odpotoval zopet v Prištino in se nato v letalu vrnil v Tirano. Na letališču so ga sprejeli šefi vlade s člani vlade, generalni poveljnik oboroženih sil v Albaniji, italijanski delegat pri albanski vladi, generalni tajnik Kraljevega namestništva, poveljnik orožništva, prefekt, izredni komisar in zastopniki vojaških in civilnih oblasti.

Dva nova hrvatska ministra

Zagreb, 2. jun. s. Poglavnik je imenoval dr. Vladimirja Košaka za ministra Hrvatske v Budimpešti. Obenem je Poglavnik imenoval dr. Antona Filipandiča, bivšega državnega podtajnika v finančnem ministrstvu, za ministra hrvatskega državnega zaklada.

Gospodarstvo

Prijava in zapora goveje živine

Smatrajoč za potrebno, da se ugotovi sedanje stanje govedi, da bi se zagotovila preskrba z govejo živino za prehranjevalne potrebe pokrajine, je Visoki komisar za ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi o klanju goveje živine z dne 19. februarja 1941-XIX in o pripravi ter zapori goveje živine z dne 11. maja 1942-XX izdal novo naredbo o prijavi in zapori goveje živine, ki je objavljena v »Službenem listu« *2. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo*, ko so bile obenem razveljavljene vse njej nasprotujoče in z njo nezdružljive določbe.

Vsa goveja živina, ki je v posesti kogar koli na dan, ko stopi ta naredba v veljavo, se *mora do 15. julija t. l. prijaviti občini*, kjer je živina, in sicer na posebnih obrazcih, ki se dobijo pri občini. V prijavi se mora natančno navesti število glav in živa teža živine. Občine morajo do vštetega 30. junija t. l. poslati prejete prijave Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu (Prevodu). Občinski uradi in Prevod morajo po svojih organih pregledati točnost prijavljenih podatkov.

Na dobo 20 dni od dne ko stopi ta naredba v veljavo (do 22. t. m.) so odloženi vsi sejmi za govejo živino, izvzemši dogone, ki jih odredi Prevod, in je tudi prepovedana prodaja ali oddaja take živine. Rejci goveje živine morajo *pridržati na razpolago Prevodu delež 20 % celotne žive teže vse goveje živine*, prijavljene po tej naredbi. Vsa za klanje določena goveja živina ostane vsekakor pod zaporo na razpolago Prevodu. Člen 5. določa, da velja 30%na zapora tudi za govejo živino, ki je vpisana v rodovniško knjigo.

Živa teža goved, prijavljenih po tej naredbi, ki se do 30. junija oddajo po naredbi z dne 11. maja 1942-XX o prijavi in zapori goveje živine, se odbije od žive teže, spadajoče pod zaporo po tej naredbi. Količine goveje živine, ki je že pod zaporo po naredbi z dne 11. maja 1942-XX in se ne oddajo do vštetega 30. junija t. l., se bodo morale oddati po tem dnevu ne glede na količine, spadajoče pod zaporo po členu 5. te naredbe.

Da se drže v evidenci vse spremembe v stanju govedi v pokrajini, ugotovljene s popisom po tej naredbi, mora vsak rejec goveje živine prijaviti Prevodu preko občine v 10 dneh vsak nakup kakršne koli teže, skotitve, prodajo, oddajo ali kakršen koli lastninski prenos po 15. juniju t. l. Prav tako morajo napraviti prijavo vsi, ki bi začeli gojiti živino.

Odpravljanje goveje živine iz občine je dopustno samo po predhodni odobritvi, ki jo smejo izdati občine, ko so dobile od občinskega preskrbovalnega urada izjavo, da ni zadržka.

Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8. in po predpisih naredbe z dne 25. novembra 1942-XIX, št. 215, v denarju od 500 do 5000 lir ali z zaporom do dveh mesecev. V hujših primerih se izreče poleg denarne kazni tudi zapor. Razen tega se lahko odredi začasni ali trajni odvzem obrtne pravice.

Odprava moratorija Ljubljanski kreditni banki

Na prošnjo Ljubljanske kreditne banke za ukinitev moratorija in po zaslišanju nadzorstvenega urada za zaščito štednje in dajanja posojil je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na uredbo bivše kraljevine Jugoslavije o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov in glede na oba odloka ministra za trgovino in industrijo z dne 25. avgusta 1935 in dne 12. novembra 1940, s katerima je bila Ljubljanski kreditni banki dovoljena in nato do 23. maja 1943 podaljšana odložitev plačil, in končno glede na svojo naredbo z dne 20. maja 1941-XIX, s katero je bila podaljšana veljavnost teh odlokov na nedoločen čas, izdal naslednjo naredbo o odpravi moratorija Ljubljanski kreditni banki, ki je objavljena v »Službenem listu« 2. t. m.

Z veljavnostjo od 1. junija 1943-XXI dalje je naredba z dne 20. maja 1941-XIX št. 27 glede Ljubljanske kreditne banke ukinjena.

Vloge in druge obveznosti, ki so bile zadete od odložitve plačila po naredbi z dne 20. maja 1941-XIX, se s 1. junijem 1943-XXI pretvorijo v navadne vloge iz črke c), člena 2., naredbe z dne 14. junija 1941-XIX št. 44. Pravica po čl. 3 navedene naredbe, odpovedati navadne vloge, pretvorjene po prednjem odstavku, se bo lahko izkoriščala od 1. januarja 1944-XXII dalje.

Gospodarske vesti

= **Dovoljenje za izvoz in uvoz blaga iz inozemstva.** Tvrdke, ki so vložile prošnje za izvoz in uvoz do 9. maja t. l., se pozivajo, da prevzamejo v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij, soba št. 30, II. nadstr. med popoldanskimi uradnimi urami od 3.30 do 18. uvozna oziroma izvozna dovoljenja.

= **Iz trgovinskega registra:** Pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani je bil izbrisan član upravnega sveta Josip Windischer, industrijec v Novem mestu, vpisan pa je bil kot član upravnega sveta Josip Turk, predsednik Mestne hranilnice v Novem mestu. Zaradi končane likvidacije je bila izbrisana tvrdka Ivan Lapajne »Jadran«, kemični proizvodi, družba z o. z. Ljubljana—Moste.

= **Zadružništvo v Italiji.** Po pravkar objavljeni statistiki je bilo v Italiji ob koncu preteklega leta 11.474 zadrug, od tega 1442 kreditnih, 2876 kmetijskih, 2807 konzumnih, 2844 proizvajalnih in 1455 naselbenih zadrug.

= **Zasedanje mednarodne obrtne centrale.** Mednarodna obrtna centrala, ki ima svoj sedež v Rimu, bo imela v času od 4. do 6. junija zasedanje v Bratislavi. Poleg delegatov iz Italije in Nemčije se bodo zasedanja udeležili delegati iz Bolgarije, Hrvatske, Rumunije, Slovaške, Španije in Madžarske.

= **Italija dobavlja Bolgariji seme lucerne.** Bolgarska vlada je izvedla širokopotezno akcijo za gojitev lucerne, da se poveča pridelek krme za živino. Po dogovoru z Italijo je Bolgarija uvozila iz Italije 700.000 kg semena lucerne. To seme je bilo po večini že razdeljeno kmetom, ostanek pa bo dodeljen kmetom za jesensko setev.

= **Gospodarske vesti iz Hrvatske.** Brodska tvornica vagonov, strojev in mostov je svojo delniško glavnico zvišala od 55 na 100 milijonov kun. — Zagrebški parni mlin d. d. je lani pri glavnici 3.75 milijona kun zabeležil 0.6 milijona kun čistega dobička (prejšnje leto 1.78). — Znanstveni institut Labosan d. d. v Zagrebu je lani pri glavnici en milijon kun zabeležil čisti dobiček 1.39 milijona kun (0.04).

= **Zaključek mednarodne konference za les v Stresi.** Zasedanje mednarodne komisije za les, ki je organ mednarodne centralne organizacije za gozdno gospodarstvo v Berlinu, je bilo te dni v Stresi zaključeno. Na konferenci je sodelovalo 40 delegatov iz 14 evropskih držav. Sprejeti so bili številni važni sklepi, ki se tičejo racionalnejšega izkoriščanja lesa in uspešnega mednarodnega sodelovanja.

= **Zaključki hrvatskih denarnih zavodov.** Hrvatska banka d. d. v Zagrebu, ki spada v koncern zavoda Banca Commerciale Italiana, je lani pri glavnici 20 milijonov kun zabeležila čisti dobiček 0.38 milijona kun. Zagrebška mestna hranilnica pa izkazuje za preteklo leto čisti dobiček 4 milijone kun.

= **Nov premogovnik na Hrvatskem.** V Ivancu v Hrvatskem Zagorju so odkrili ležišča visokogorilnega premoga. Izsledovalna dela dajejo slutiti, da so ležišča zelo obsežna, zato bodo v kratkem pričeli premogovnik izkoriščati.

= **Iz spodnještajerskega trgovinskega registra.** Pri tvrdki »Atama«, tekstilni tvornici, družbi z o. z. v Mariboru je vpisano, da Josip Golob ni več poslovodja. Novi poslovodji sta Günther Bujatti, industrijec iz Košekov pri Mariboru, in Helena Bujatti z Dunaja. Črtan je doselanji prokurist Evgen Bujatti.

= **Iz hrvatskega gospodarstva.** Oblastva v Bosni so izdala prepoved klanja jagenj letošnje prireje, in sicer do konca letošnjega leta, da se na ta način pospeši obnova ovčarstva.

= **Ukinjen nemški predpis o prekoračenju maksimalne obtežitve železniških vagonov.** Ker so se prometne razmere v Nemčiji izboljšale, je nemški državni prometni minister odredil, da se s takojšnjo veljavnostjo ukine predpis, po katerem je bilo doslej dovoljeno prekoračenje maksimalne obtežitve železniških vagonov za dve toni. Le pokriti 15- in večtonski vagoni se smejo do konca junija še prekomerno obtežiti.

= **Tekstilna šola v Kranju.** Na povabilo pokrajinske gospodarske zbornice za Koroško so se te dni sestali v državni tekstilni šoli v Kranju predstavniki tekstilne industrije iz Koroške in Gorenjske, da se poučijo o organizaciji, nalogah in o delu te edine strokovne šole za tekstilno stroko v prostoru Jugovzhodne Evrope. Šola bo še izpopolnjena, tako da bo lahko služila tudi vzgoji naraščaja iz sosednih pokrajin Nemčije, zlasti iz Štajerske.

= **Nadaljni nemški ukrepi za racionalizacijo poslovanja v trgovini.** Nemški državni gospodarski minister je odredil bistveno poenostavitev pisarniškega poslovanja v zvezi z izvozom. Doslej je moral izvoznik ob izvozu izpolniti pet izvodov izjave za izvozno valuto, prijavo za izvozno statistiko, prijavo za oprostitev od poslovnega davka in v določenih primerih še druge prijave. Od 1. julija je izpolnjevanje teh formularjev bistveno olajšano. Izjava za izvozno valuto je združena z izjavo za izvozno statistiko in obenem poenostavljena. Izvozne tvrdke, ki imajo na mesec več kakor 10 izvoznih pošiljk, bodo te prijave vršile mesečno na skupnem formularju, ki bo obenem služil za obračunanje povrnjenega poslovnega davka. S tem ukrepom bodo na leto prištedili 30 milijonov formularjev in mnogo dela.

= **Namen zbiranja starih čevljev v Nemčiji.** V pozivu za letošnjo zbirko tekstilnih odpadkov in ponošenih tekstilnih izdelkov, je bilo nemško prebivalstvo letos pozvano, da odda v zbiralnicah tudi stare ponošene čevlje. Kakor sedaj poročajo nemški listi, se dajo stari čevlji na razne načine izkoristiti. V posebnih velikih obratih bodo izločili najprej čevlje, ki se dajo po izvršenem popravilu še uporabljati. Ostale čevlje bodo razdrli. Po odstranitvi eventualnih delov iz gumija, bodo najprej odstranili gornje dele in tkaninske dele, ki pridejo med stare tkanine. Boljše komade usnja bodo uporabili za popravila, iz slabših delov pa bodo pridobivali čevljarski klej. Dolgotrajni poizkusi razdiranja starih čevljev so pokazali, da se da iz 100 kg usnjenih odpadkov kromovega ornja (boksa) pridobiti 50 do 60 kg čevljarskega kleja. Prav tako bodo iz razdrtih podplatov še porabne dele odstranili, iz ostanka pa bodo pridobili klej za tehnične svrhe. Kar bo še od čevljev ostalo, bodo zmleli za umetno gnojilo, ki bo vsebovalo 6% fosforja.

= **Uvedba delavskega starostnega zavarovanja na Spodnjem Štajerskem.** Šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko je že lani v juliju izdal naredbo o uvedbi invalidnostne in starostne rente. Invalidnostno rento prejme vsak delavec, ki dokaže dve tretjinsko invalidnost po najmanj petih letih službenega razmerja. Delavec, ki je dopolnil 65. leto starosti in je bil vsaj 15 let v službenem razmerju, ima pravico do starostne invalidne rente. Delavci, ki so si že pridobili pravico do ivalidne rente, bodo morali to pravico prijaviti do 1. julija t. l. in bo renta izplačana tudi za nazaj do 1. avgusta lanskega leta.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik štev. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10 aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z vštetо trošarino):

1. **Kruh** iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; **testenine** iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna **pšenična moka** 2.70 lire; enotna **koruzna moka** 2.20 lire; **riž** navadni 2.70 lire; **fižol** 6 lir za kg.

2. **Jedilno olje** (olivno) 14.70 lire za liter; **surovo maslo** 28.40 lire za kg; **slanina** soljena 19 lir za kg; **mast** 17 lir za kg.

3. **Kis**, 4% vinski 6.35 lire za liter.

4. **Mleko** 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.

5. **Sladkor:** sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.

6. **Mehka drva**, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki robanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; **trda razžagana drva** 40 lir za stot; **enotno milo**, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Zanimanje in skrb Visokega komisarja

za javna kopališča, otroško igrišče v Tivoliju, zaklonišča, živilski trg in Navje

Ljubljana, 4. junija.

Eksc. Visoki komisar Emilio Grazioli sledi z največjim zanimanjem vsem delom za obnovo in procvit Ljubljanske pokrajine in mesta Ljubljane. Neštetokrat smo imeli priliko, da smo se prepričali o priliki številnih obiskov Eksc. Visokega komisarja v slovenskih kulturnih in socialnih ustanovah o njegovem osebnem prizadevanju za dvig našega kulturnega življenja na čim višjo stopnjo ter za vsestransko okrepitev našega socialnega položaja. Eksc. Grazioli pa sledi z največjo pozornostjo predvsem oni delavnosti, ki se razvija v dobrobit najširših delovnih slojev slovenskega ljudstva. Kakor se je doslej že neštetokrat na lastne oči prepričal, kako se po njegovih uredbah in navodilih razvija to delo, tako si je tudi v sredo dopoldne ogledal gradnjo dveh novih ljubljanskih kopališč, posetil otroško igrišče v Tivoliju, nadalje je bil v nekaterih že zgrajenih zakloniščih pred letalskimi napadi, poleg tega si je pa ogledal še dela pri izgradnji novih javnih zaklonišč, končno je pa poseti tudi Navje, kjer je večno počivališče zaslužnih Slovencev.

Eksc. Visoki komisar s spremstvom si ogleduje javna dela v Tivoliju

V kopališču Koleziji

V zgodnjih dopoldanskih urah je prispel Eksc. Visoki komisar v spremstvu majorja Kr. Karabinjerjev Baronija na stavbišče **kopališča v Koleziji.** Tu so pričakali Vis. komisarja župan general Rupnik, podžupan comm. dr. Tranchida ter višji inšpektor comm. ing. Aldo Farina. Eksc. Grazioli si je z zanimanjem ogledal še nedograjeno kopališče, pri tej priliki je pa tudi izrazil željo, naj se gradbena dela čimprej dovrše, da bo tudi to kopališče na razpolago kopalcem. Ing. Farina je obrazložil Vis. komisarju ureditev tega kopališča, v katerem bo prostora za 1000 kopalcev. Kopališče se gradi po načrtih ing. arh. Tepine, za izgradnjo je pa že nakazanih 2,600.000 lir. Radi vojne so se gradbena dela nekoliko zavlekla, vendar so bazeni že betonirani, prav tako je pa tudi zgrajen objekt za čistilno napravo, ki je tudi že naročena. V kopališču sta dva bazena: večji, namenjen plavačem, je dolg 50 m ter širok 20 m, manjši bazen za neplavače pa meri 20×14 m. Maksimalna globina velikega bazena znaša 2 m, globina bazena za neplavače pa 1 m. Poleg tega je pa namenjen najmlajšim še poseben, nizek bazen; čofotališče. V kopališče bo dotekala voda iz Gradaščice, ki bo pa skrbno filtrirana. Ob kopališču bo pa tudi sportni prostor ter otroško igrišče.

V javnem kopališču na prostem ob Ljubljanici

Odtod se je napotil Visoki komisar s spremstvom na obrežje Ljubljanice na Prulah, kjer si je ogledal dela pri gradnji **javnega kopališča na prostem** ob strugi ljubljanice. To kopališče, v katerem se bo lahko vsak brezplačno kopal, se bo nahajalo na obeh bregovih Ljubljanice od Prulskega mosta pa tja do jeza na Špici. Tu sta bregova Ljubljanice že okusno urejena, položne stopnice pa vodijo do vodne gladine. Postavljenih je že nekaj kabin, okrepčevalnici, prhe, prav sedaj pa postavljajo delavci na obrežju nove klopi. Zgrajen bo še manjši jez, da se bo vodna gladina dvignila na 80 cm. Poleg tega bodo strugo tudi skrbno osnažili. Zgrajeno bo pa tudi kopališče za otroke. Lani je bilo to kopališče improvizirano ter se je za njegovo izgradnjo porabilo 25.000 lir. Za nadaljnjo razširitev bo letos potrebna približno ista vsota. Ker smo tik pred kopalno sezono, je Visoki komisar določil, da se morajo gradbena dela čim prej dovršiti. Poleg tega je pa naročil strokovnjakom gradbenega urada, da se mesto malih nepriročnih kabin postavijo velike skupne slačilnice, ločeno za moške in ženske. Na tem brezplačnem kopališču je predviden obisk tudi največjih množic, radi tega je treba pripraviti vse, da se kopalci čim prijetneje počutijo ter se pri velikem navalu ljudstva odpravi mučno čakanje za vstop v kabine. Seveda bo tudi v slučaju morebitnih nezgod poskrbljeno za prvo pomoč. Visoki komisar je določil, da se postavi ob kopališču tudi ograja ter bi se tako preprečilo svobodno prihajanje in odhajanje s kopališča na katerem koli kraju in se tako onemogočile tatvine. Nadalje je naročil, da se postavi dovoljno število obešalnikov, struga naj se skrbno očisti, zgrajena pa naj bodo še nadaljnja stopnišča. Poleg tega je naročil Vis. komisar, naj bo tudi dovolj vodnjakov, da si bodo kopalci gasili žejo. Ti vodnjaki pa morajo biti higijenično zgrajeni: vodni curek iz pipe naj bo usmerjen navzgor, prav tako kakor pri vodnjaku v Zvezdi. Vis. komisar je nadalje odredil, da se napravi za mladež umetna plaža.

Na otroškem igrišču

Potem, ko je zapustil javno kopališče ob Ljubljanici, se je odpravil Vis. komisar v Tivoli na prostor, kjer se ureja veliko, prikupno in moderno urejeno **otroško igrišče**, ki bo v ponos našemu mestu. Eksc. Graziolija je tu sprejel ing. arh. Kobe, ki je Visokemu komisarju opisal gradbena dela. Na dvignjeni, okrogli plošči, na katero se pride po okusno zgrajenih, dolgih stopnicah, so v teku poslednja dela. Prostrana plošča je izravnana ter posejana s travo, ki pravkar poganja. Čez mesec dni se bo trava dodobra razrastla in tedaj se bo že lahko mladina podila na zeleni planjavi.

Na tej planjavi opravljajo sedaj delavci poslednja dela. Pričeli so pa urejevati obrežje ribnika, ki bo posajeno s pasom gostega grmičja, tako da ne bodo zašli otroci v bližino vode. Na gornjem delu otroškega igrišča, v bližini ribnika in nedaleč od tivolskega gradu je pa zgrajen iz rezanega kamna okrogli bazen, v katerem bo je kak decimeter visoka vodna gladina. V bližini tega bazena je pa lično izdelan vodnjak, kjer bo žejni mladeži na razpolago vedno dovolj čiste in sveže vode. V veliki, ukrivljeni vijugi pa vodi potoček od vodnjaka do okroglega bazena. Tudi »struga« tega potočka je zgrajena iz rezanega kamna. Tu bo mladež spuščala po »reki« ladjice. Ob ribniku bo postavljen nov paviljon, v katerem bo okrepčevalnica ter garderoba in stranišča. Na tem igrišču vsekakor ne bodo manjkale gugalnice in še druge raznoterosti, s katerimi se bo mladež razveseljevala v sončnih poletnih dnevih. Ker se živa meja ne bo tako hitro razrastla, je naročil Visoki komisar, naj se obrežje ribnika primerno ogradi. Prav tako je izrazil tudi željo, da se dela pospešijo ter bo tako lahko ta nova pridobitev Ljubljane čimprej služila svojemu namenu. Letos je na razpolago 100.000 lir, manjkajoči denar bo pa dal Visoki komisar iz fonda za zaposlitev brezposelnih.

V zakloniščih

Naslednji današnji obiski Eksc. Graziolija so veljali nekaterim ljubljanskim javnim protiletalskim zaloniščem. Escelenca Visoki komisar si je najprej ogledal **zaklonišče, ki se nahaja v pobočju Gradu za magistratom.** Ob vhodu v zaklonišče sta sprejela Vis. komisarja viceprefekt comm. David, ki je predsednik odbora za protiletalsko zaščito ter pokrajinski nadzornik odbora polkovnik Tombolan Fava. Po pogledu lepo obokanih razsvetljenih in urejenih zaklonišč globoko pod pobočjem Ljubljanskega gradu si je Eksc. Grazioli ogledal dela za zaklonišča na Valvazorjevem trgu, na Trgu Roma, na Kongresnem trgu, v Kresiji, tromostovju, Mestnem domu, v palači Bata in Slon.

Povsod se je zanimal za vsa zaščitna dela, pojasnila pa sta mu dajala viceprefekt comm. David in polkovnik Tombolan Fava, ki sta ga povsod pri pregledu spremljala. Eksc. Grazioli je izrekel priznanje za uspešno in hitro delo ter naročil, naj se vsa ta gradbena dela, ki služijo varnosti ljubljanskega delovnega ljudstva, nadaljujejo z vso odločnostjo. Vsa ta zaklonišča bodo služila pešcem, ki bi jih presenetil letalski napad na cesti.

Eksc. Emilio Grazioli med prodajalci in kupovalci na živilskem trgu

Na živilskem trgu

Iz Kresije se je napotil Visoki komisar **na živilski trg,** kjer se je živo zanimal za tržne razmere. Ko se je ustavljal pri posameznih prodajalkah, so se zgrnile okoli njega ljubljanske gospodinje, ki so ga prisrčno pozdravile in pri tej priliki izrazile razne želje. Eksc. Grazioli se je podrobno zanimal, katere zelenjave bi bilo treba več. Dal je navodila, da bi sezonsko sadje prihajalo na trg v čim večji možni količini, da bi se lahko prodajalo po določenih cenah in da se odstranijo neprilike, ki ovirajo redno razdeljevanje sadja prebivalstvu.

Na Navju

Poslednji obisk Visokega komisarja pa je veljal **Navju,** kjer mu je tolmačil ing. arh. Spinčič ureditev tega počivališča zaslužnih Slovencev. Z velikim zanimanjem si je ogledal tudi ta košček Ljubljane ter se pozanimal za grobove Velikih Slovencev Kopitarja, Levstika, Jurčiča, Groharja in drugih. Tu počivajo tudi starši univ. prof. arh. Plečnika. Visoki komisar je počastil njih spomin. Tudi ob grobnici dr. Antona Korošca in dr. Frana Kulovca se je ustavil Eksc. Grazioli ter s pozdravom počastil njun spomin. Eksc. Visoki komisar je pohvalil to lepo zamisel našega mesta, ki je uredilo Navje. Visoki komisar se je še nekaj časa tu zadržal, nato se pa poslovil od drugih predstavnikov ter se odpeljal v vladno palačo.

Trije odlični gostje v naši Operi

V soboto, 5., in v ponedeljek, 7. junija, bomo slišali Rossinijevega »Seviljskega brivca« s tremi italijanskimi gosti: sopranistko Liano Cortinijevo, baritonistom Ginom Becchijem, članoma rimske Kraljeve opere in dirigentom Arturom Lucanom.

Osebnost Lucona ni znana samo v največjih italijanskih operah, kakor v Scali, Reale i. dr., temveč tudi po raznih velikih evropskih odrih. Dirigent Lucon je bil angažiran tri leta v Kievu in tri v Odesi, gostoval je v Švici, Nemčiji, na Narodnem divadlu v Pragi itd. Zanimivo je tudi, da je prvi italijanski dirigent, ki je dirigiral v Salzburgu o priložnosti slavnostnih predstav »Seviljskega brivca«, še pred Toscaninijem.

Liana Cortinijeva je na začetku velike pevske karijere. V tekoči sezoni je pela Zofijo v »Kavalirju z rožo« v rimski Kraljevi operi. Po gostovanju v Ljubljani bo gostovala skupaj z Becchijem v Nemčiji. Pela bosta »Seviljskega brivca« in »Rigoletta«.

Gino Becchi je ime, ki ne blesti samo na opernem polju med prvimi baritonisti Evrope, njegov sloves v radiju in filmu je tudi zelo razširjen.

Po gostovanju Mafalde Favero in Renza Riccija ter njegove igralske družine, je spoznala Ljubljana pomembne umetnike na opernem in dramskem polju, tudi razni koncerti: Poltronierijev, Ciampija, Vidussija i. dr. so pokazali visoki umet. standard. S prihodom Cortinijeve, Becchija in Lucona se obeta naši operi nov praznik umetniške kulture, pri kateri prihaja vsa prefinjenost tehničnega, pevskega in muzikalnega izraza, kot ga goji italijanska tradicija, do najpopolnejšega izraza.

Milko Krapeš †

Po daljšem trpljenju je 1. junija umrl v svojem prijaznem domu pod Rožnikom g. Milko Krapeš, urarski mojster, trgovec in posestnik. Bil je iz stare ljubljanske družine in se je v mladosti z veseljem posvetil urarski stroki. Podjeten in marljiv je razvil svoje podjetje do zasluženega slovesa solidnosti. Razen tega se je kot odločen mož in dober organizator posvetil svoji strokovni organizaciji. Kako vnet in delaven je bil zanjo, je pač najlepše pričala počastitev, ko mu je bila leta 1935 izročena častna diploma Zveze ljubljanskih urarjev in juvelirjev ob priliki njegovega 25 letnega predsednikovanja. Nadalje je bil mnoga leta član bivše Zbornice za TOI in reklamacijskega odbora pri bivši dravski finančni direkciji. Na Viču je bil občinski odbornik. Še zlasti pa je bil dolga leta vnet sodelavec pri telesno vzgojnih organizacijah.

Čvrst in značajen se je dolgo ohranil mladostno svež, pred dvema letoma pa ga je žal zadela kap in je zdaj umrl v 67. letu starosti. Zapustil je vdovo ter dve hčerki in sina. Vsem trem otrokom je posvečal skrbno vzgojo in so si že ustvarili lastna družinska ognjišča. Milko Krapeš je poromal na zadnji poti na Vnebohod popoldne.

Zbrala se je na žalah velika množica pogrebcev, zastopani so bili prav vsi ljubljanski stanovi. Ko so štirje frančiškani z Viča opravili pogrebne molitve pred molilnico, se je razvil dolg sprevod, v katerem so se za družino zvrstili premnogi prijatelji, bivši sodelavci in stanovski tovariši. Združenje trgovcev je zastopal predsednik g. Zvonimir Lukič, Zbornico za TOI tajnik dr. Ivo Ples, združenje urajev pa g. Jazbec z več tovariši. Krsto so položili v grob, nedaleč od cerkve sv. Križa. Pokojniku bomo vsi ohranili častno spomin, ugledni družinam pa velja naše odkritosrčno sožalje!

Na Vičarjevi

Na Vičarjevi ulici je bil ustreljen 4. junija ob 10.30 dopoldne 19-letni Ivan Kovač, ki je bil obsojen na smrt. Kovač je bil pripadnik tolpe, ki je izvršila številne roparske napade na Gorenjskem.

Na razstavi Bruna Vavpotiča

Po treh letih, odkar se nam je bil obširneje predstavil v družbi zdaj že pokojnega očeta, je Bruno Vavpotič zbral svojo novo žetev v Obersnelovi galeriji. Razstava ni samo obilna po številu razstavljenih umetnin — 35 akvarelov, večinoma vsi iz zadnjih 3 let — marveč še prav posebno po zrelosti njegove umetnosti in po presenetljivo lepi harmoniji. Bruno Vavpotič se je posvetil akvarelu kot najtežji slikarski tehniki in je dosegel v njej tolikšno stopnjo, da se bo lahko poslej mirno posvetil tudi olju in drugim tehnikam.

Gorenjski motiv

Bruno Vavpotič je predvsem poveličevalec stare baročne Ljubljane. Ni starinskega trga, lepe vedute alj romantičnega kotička v našem mestu, ki ga ne bi bil Bruno Vavpotič že iztaknil. Nekatere vedute nam je predstavil v inačicah. Tako lahko občudujemo pogled na Vodnikov trg in na stolnico na več akvarelih. Prav tako ga venomer mikajo pogledi po Ljubljanici in njenih obrežjih. Presenetljivo lep je na njegovih akvarelihh tudi pogled na osrčje Ljubljane z velikomestno gospodujočim nebotičnikom.

Tudi na deželi je Bruno Vavpotič nabral vrsto krasnih motivov. Nad Mokronogom je ujel v svoj okvir dolenjsko pokrajino v pozni, vihravi jeseni. Okrog Ljubljane je poiskal prijazne, vabljive motive s košatimi domačijami in pohlevno samujočimi kozolci, še zlasti lepo pa nam je upodobil nekatere gorenjske motive. Razstava Bruna Vavpotiča zadrži gledalca dolgo pri sebi, ker mu res nudi mnogo lepega, prisrčnega in toplo ubranega. V četrtek je bila brez vsake slovesne otvoritve izročena občinstvu na ogled. Gotovo bo zbudila zasluženo pozornost, kakor je tudi zelo verjetno, da bodo akvareli Bruna Vavpotiča kmalu krasili stanovanja naših meščanov, ki imajo zdrav smisel za lepo umetnost.

Vodnikov trg pozimi

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE

KULTURNI PREGLED

Dva velika koncerta

Na sporedu ponedeljskega simfoničnega koncerta v Unionu so bili skladatelji Novák, Zandonai in Čajkovskij. Novákova znana Slovaška suita, napisana v izvirniku za klavir, kasneje instrumentirana za mali orkester, je jako pomembno delo češkega mojstra, ki je v njej združil viharni, neugnani čustveni svet slovaške folklore s sijajno obdelovateljsko zmožnostjo. Slovaški motivi so najlepše zbrani pač v četrtem stavku »Na plesišču«, katerega pravi naslov se glasi »U muziky — Musique rustique«, in kjer imajo veliko vlogo slovaške dude z ležečimi kvintami in z žvrgoleče melodiko v sopranu. Izven pravega folklornega okvira stojita dva prelepa počasna stavka (tretji in peti), kjer Novák na neodoljiv način poje pesem ljubezni in nôči. V Stritofovi interpretaciji je bilo marsikatero lirično mesto podano z znatno toplino in lepo tonsko barvo, ponekod pa je bila celota raztrgana zaradi prevelikega zagona, zaradi katerega so trpela zlasti tehnično težja mesta.

Zandonaijeva Trentinska rapsodija za Ljubljančane ni kako posebno razodetje, kar se tiče njene moderne smeri, saj smo slišali že mnogo modernejših in tudi izrazno močnejših skladb. Zanimiva instrumentacija rapsodično, skoraj preveč sestavljalsko grajene skladbe izrablja barve sodobnega orkestra in je seveda zelo zahtevna do godbenikov, ki so v letošnji sezoni menda prvič bili pred tako komplicirano nalogo. Prave zvočne slike pa v nekam nervoznem ozračju nismo dobili. Motivično je delo epopeja skladateljeve rojstne dežele (rojen je v Sacco), ki ima kot alpska dežela vendar nekaj vsesplošnih alpskih glasbeno-folklornih elementov.

Na zaključku smo slišali Čajkovskega koncert v b-molu za klavir in orkester, slavno delo, znamenito po svoji melodiki kakor po svojih izrednih tehničnih težavah. Solistični part je z veliko umetniško silo igral Anton Trost. Res je, da je ta odlični umetnik na prvem mestu med našimi nastopajočimi solisti, predvsem po intenziteti podajanja, po neki močni, moški, prepričevalni energiji kakor tudi po močni poetičnosti liričnih mest. Vsekakor pa ob nekoliko okorni spremljavi ni imel lahkega dela.

Koncert je imel pri občinstvu zaradi izvrstno izbranega sporeda in zaradi obeh priljubljenih umetnikov lep uspeh. Če izvzamemo nekatere tehnične netočnosti in oblikovne nejasnosti, je orkester v obeh solističnih točkah, zlasti v Nováku (ki je tudi tehnično lažji) pokazal vzgon, kakor ga pač zna vzbuditi Štritof s svojo močno čustvenostjo. Vsa čast pa gre orkestru, zlasti posameznim vodjem skupin, ki so bili odgovorni za pravilne vstope in skladnost z drugimi. Pomota pozavn v začetku klavirskega koncerta pa je bila čisto odveč.

•

Ponovitev Tomčevega »Križevega pota« preteklo sredo v stolnici je prikazala delo v dokaj ugodnejši luči kakor prva izvedba v Unionu. Temu je vzrok ugodnejša akustika prostora, cerkveni zbranosti primernejše besedilo, zgolj orgelska spremljava, ki je v delu očividno originalno zamišljena in šele kasneje instrumentirana, in boljše razpoloženje pevcev v zboru. Monotonija in razvlečenost se v delu manj poznata, ker orgle vendarle zanimivo registrirajo svojo part, zlasti če jih igra tak dober registrator kakor je Stanko Premrl. Zbranost in poglobljenost podajanja sta bili še intenzivnejši, glasovna barva obeh pevcev-solistov v lepem skladu z okoljem. Veliko slovensko glasbeno delo se častno vključuje v zbirko ne baš mnogih naših tovrstnih skladb, poudariti pa hočem tudi dobro izvedbo pod vodstvom Poliča, dolgoletnega zaslužnega delavca v naši glasbi, kateremu se ima mnogo slovenskih del zahvaliti za prvo izvedbo.

Zato mislim, da ni primerno, če mu kdo dela ne prizna ali če se mu z očitno krivičnimi ocenami jemlje pri nepoučenih ugled in izkazuje nehvaležnost. Neenaka merila za ocenjevanje, to je pač najslabše, kar more kritik imeti, in če se z ene strani trdi, da pri Poliču o interpretaciji ne moremo govoriti, moramo z druge strani poudariti, da smo poklicni muziki po tem takem očividno manj zahtevnejši, če trdimo, da se da pri Poliču govoriti o dobri interpretaciji, ki je po slogu lahko sporna, a ne po svoji kvaliteti. Nimamo namreč opravka z nekim diletantom, temveč s človekom, ki je svojo umetniško osebnost pač dostikrat že izpričal in kateremu menda ne bomo odrekali pravice do lastnega pogleda na način interpretiranja. Naj so bile mišljene kritike kakor koli, krivično so prizadele dirigenta in tudi zbor Glasbene Matice, o katerem vsaj podpisani ne verjame, da je že za staro šaro, četudi se ima še mnogo učiti. Toda pri nas smo navajeni meriti kakovost nastopajočih samo po izvedbi tujih umetnin, ne poznamo pa merila, kadar gre za lastna dela. Tu zopet naletimo na podobno mentaliteto, kakor na tisto, s katero se nekateri slovenski izvajalci krčevito branijo domačih del. Res je, da hvaležnosti ni treba, če je slovensko delo slabo prikazano. Take izvedbe bodo novim skladbam le v škodo. Od izvajalcev pa zahtevajo domača dela žrtvovanje in zopet žrtvovanje, če jih hočejo dobro — ali — vsaj po svoji vesti dobro izvesti. To pa mora Poliču tudi največji stvarni nasprotnik priznati.

Marijan Lipovšek.

Prispevek k slovenski mitologiji

V zborniku **»Studi e materiali di storia delle religioni«** (Zanichelli, Bologna) in kot posebni odtisk je izšla študija našega zgodovinarja, muzejskega ravnatelja dr. Josipa Mala **»Contributo alla mitologia slovena«.** Pisec omenja v uvodu, da so Italijani dobili v zbirki »Storia delle religioni« prevod »Slovanske mitologije«, dela Poljaka Aleksandra Brücknerja in v prvem letniku »Studi e materiali di storia delle religioni« razpravo P. S. Leichta »Tracce di paganesimo fra gli Slavi del Isonzo nel secolo XIV«. Malova razprava je v tem okviru nova izpopolnitev dosedanjih italijanskih spisov o istem predmetu. Podaja izsledek piščevih dosedanjih, delno že objavljenih raziskavanj stare slovenske mitologije (glej Mal, Slovenske mitološke starine, GMD l. 1940). Mal prikazuje v začetku značilno sožitje dveh religioznih sistemov, paganskega in krščanskega, pri Slovencih srednjega veka in navaja nekatere zgodovinske podatke o tem verskem sinkretizmu. V nadaljnjih izvajanjih prehaja pisec k podrobnostim, opozarjajoč ne le na ostanke verovanj v stare slovanske bogove, marveč na ves odnos primitivnega človeka do narave, posebej še na njegovo vero v ogenj in v sončno božanstvo. Zanimivo je, da vidi pisec zvezo med ostanki vere v sončno božanstvo in pojavom cerkva in kapelic na visokih hribih, kar je za slovenske kraje posebno značilen pojav, ki ga v drugih alpskih krajih ne opažamo, vsaj ne v tako izraziti obliki. Posebej se bavi pisec z božičnimi in drugimi zimskimi običaji, ki takisto pričujejo o zvezi z vero davnih paganskih prednikov. Dalje prikazuje pisec ostanke vere v Dažboga - Triglava, Peruna in Velesa, piše o Rojenicah in o Rodu, označuje mitološke ostanke, ki so v zvezi z gozdovi, polji, drevjem in studenci, se bavi s paganskimi ostanki v čaščenju posameznih dni in praznikov, s sedmino, z ritualno tatvino i. t. d. Ob koncu sklepa:

Iz tega, kar sem poročal, je videti, da nam lahko stare šege in navade odkrijejo mnoge poglede v staro slovensko mitologijo. Ostale so še mnoge reči, ki se zanje doslej po krivici nismo zanimali. Videli smo v njih morebitne ostanke zastarelega praznoverja, ne da bi jih skušali razložiti kot pričevanja prvotnega duhovnega življenja in kot življenjski nazor predkrščanskega časa.

Študija zgodovinarja dr. J. Mala je italijanskemu znanstvenemu svetu lepo prikazala mitološko vsebino v slovenskih ljudskih šegah in navadah, dasi seveda v okviru ene tiskovne pole ni mogla dodobra izčrpati gradiva, glede katerega še Slovenci sami pričakujemo enotno in zaključeno delo z naslovom: Slovenska mitologija.

ZAPISKI

Tiepolo

V rimski reviji »Primato« poroča Rodolfo Palluchini o Vignijevi izdaji risb znamenitega beneškega slikarja Giambattista Tiepole (Giorgio Vigni, Disegni del Tiepolo. Izdaja »Le Tre Venezie«, z 254 ilustracij). So to risbe, ki so sedaj v Museo Civico v Triestu. Njih usoda je znana. L. 1893 je triestinski zbiratelj baron Sartorio kupil 254 Tiepolovih risb in jih l. 1910 podaril mestu Triestu. Med svetovno vojno, l. 1916, so avstrijske oblasti nameravale prepeljati ta umetnostni zaklad na Dunaj, a je zaboj s Tiepolovimi risbami obtičal v Ljubljani in ostal v kleti našega Narodnega muzeja vse dotlej, dokler niso zasedle Ljubljano italijanske čete. Arh. Fausto Franco, glavni

Kronika

Nove osebne izkaznice

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo z dne 24. januarja 1942-XX št. 7 o uvedbi osebne izkaznice in smatrajoč za potrebno, da se zamenja obrazec osebne izkaznice, ki se sedaj uporablja v pokrajini, odredil:

Čl. 1. Odobruje se nov obrazec osebne izkaznice, skladen z vzorcem, ki se hrani pri Visokem komisariatu.

Čl. 2. Vse osebe moškega spola v starosti 15 do 50 let so dolžne zaprositi do 30. junija 1943-XXI pri občini bivališča, naj se jim izda nova osebna izkaznica. Osebe iz prednjega odstavka, ki dopolnijo 15. leto starosti po 30. juniju 1943-XXI, morajo zaprositi za osebno izkaznico pri občini svojega bivališča v 30 dneh od dne, ko dosežejo 15. leto starosti.

Čl. 3. Občine v pokrajini so dolžne poskrbeti, da se do 31. avgusta 1943-XXI odvzamejo zapadle osebne izkaznice in izdajo izkaznice novega obrazca, za katere jim dobavi tiskovine Visoki komisariat. Občine morajo na prošnjo prizadetih izdajati osebne izkaznice novega obrazca tudi že pred pretekom teh rokov, zlasti v smislu člena 6. naredbe z dne 24. januarja 1942-XX št. 7.

Čl. 4. Občinam pokrajine se prepoveduje izdajati osebne izkaznice na drugih obrazcih, dobavljenih pred dnem objave te naredbe.

Čl. 5. Od 31. avgusta 1943-XXI so povsem razveljavljene osebne izkaznice sedaj uporabljanega obrazca, t. j. osebne izkaznice, ki so jih občine pokrajine izdale do dne objave te naredbe.

Ta naredba je bila objavljena v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« dne 2. junija 1943-XXI.

* * *

* **Spomenik Piju XI.** Na dvorišču palače kongregacij v vatikanskem mestu so te dni odkrili spomenik pokojnemu papežu Piju XI. Odkritje se je izvršilo v navzočnosti 19 kardinalov in mnogih drugih cerkvenih dostojanstvenikov. Dekan kardinalskega kolegija kardinal Granito je imel primeren spominski nagovor.

* **Dan slepih v Triestu.** V soboto 5. in v nedeljo 6. junija bodo imeli v Triestu »dan slepih«. Ob tej priliki bo mladina prodajala po mestnih ulicah in trgovinah različne kovinske predmete, katerih izkupiček pojde v fond za slepce.

* **Obisk italijanskih industrijcev v Budimpešti.** Iz Budimpešte poročajo, da pričakujejo tamkaj obisk odposlanstva italijanske industrije, ki je določen na dan 16. junija. V imenu madžarskih industrijcev bo sprejel delegacijo italijanske industrije bivši madžarski finančni minister Igor von Kallay, brat ministrskega predsednika madžarske vlade.

* **Nove določbe za vožnjo z avtobusi.** Uradni list rimske vlade od 29. maja je objavil določbe za potnike, ki se vozijo z avtobusi. Poglavitna določba pravi, da ima župan oziroma njegov namestnik pravico podeljevati potnikom izkazila, če je razlog za nujne vožnje z avtobusom zadostno tehten in upravičen. V krajih, kjer so fašistične organizacije oziroma takšni potniški uradi, pa bodo slednji izdajali dovoljenja za vožnje z avtobusi in podobnimi prometnimi sredstvi. Od tega pravila so načelno izvzeti cerkveni dostojanstveniki.

* **Junaštvo malega dečka.** V Villareggiu di Contarina sta se igrala bratec in sestrica Giuseppe in Roberta Balestra na bregu reke Pada. Nenadoma je mala Roberta padla v vodo. Ko je bratec videl, kaj se je zgodilo, je planil za sestrico v nadi, da jo bo mogel rešiti. Ker pa ni znal plavati, je revež utonil. Deklico so pozneje potegnili živo iz vode.

* **Smrtni padec z višine devetih metrov.** V čistilnici »Aquilla« v Triestu se je primerila 42letnemu pleskarju Francetu Komarju smrtna nesreča. Povzpel se je devet metrov visoko, da bi prepleskal neki predmet. Nenadoma pa je padel z lestve na tla ter se tako poškodoval, da je dve uri po nesreči v bolnišnici izdihnil.

Naročite se na »Dobro knjigo«!

IZ LJUBLJANE

Prodaja mesa na odrezek »H«

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 5. junija t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »H« junijskih živilskih nakaznic ,izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani,

100 gr govejega mesa.

Zavodi, ki prejemajo racionirana živila na posebna nakazila, morajo mesarjem predložiti potrdilo Mestnega preskrbovalnega urada.

Delitev se bo pričela ob 7. uri.

*

Razdelitev prekajenega mesa

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da se bo od 5. do vključno 12. t. m. razdeljevalo potrošnikom 40 gramov prekajenega svinjskega mesa po ceni 42.30 lir kilogram.

Potrošniki bodo prejeli gornjiobrok mesa proti oddaji odrezka »C« živilske nakaznice t. m. pri sledečih tvrdkah: I. Delavsko Konzumno društvo, Kongresni trg, Jelačin Ivan, Emonska cesta, Jurčič Simon, Bleiweisova c., Kačar Franc, Vodnikova c., Konzumno društvo Vič, Lunder Terezija, Rožna dolina, Marinko Terezija, Prisojna ulica, Medved Ivanka, Zaloška c., Mlakar Julija, Stari trg, Mlakar Rudolf, Jernejeva ul., Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev, Vodnikov trg, Nabavljalna zadruga drž. železnic, Cesta Soške divizije, Klemenc Franc, Karlovška c., Pezdir Ivan, Gradišče, Šarabon Andrej, Verbič Anton, Stritarjeva ulica, Kušar Helena Vič, Kamenšek Franc, Einspielerjeva ul.

*

Dodatne živilske nakaznice za delavce

Dodatne živilske nakaznice za težke delavce za mesec junij bo mestni preskrbovalni urad začel deliti po številkah potrdil tako, da pridejo na vrsto v ponedeljek 7. junija številke 1 do 100, v torek 8. junija številke 101 do 200, v sredo 9. junija številke 201 do 300, v četrtek 10. junija številke 301 do 400, v petek 11. junija št. 401 do 500, v soboto 12. junija številke 501 do 600, v ponedeljek 14. junija številke 601 do 700, v torek 15. junija številke 701 do 800, v sredo 16. junija številke 801 do 900, v četrtek 17. junija številke 901 do 1000, v petek 18. junija številke 1001 do 1100 in v soboto 19. junija številke potrdil 1101 do 1200.

Opozarjamo, da bodo upravičenci dobili dodatne živilske nakaznice samo s potrdilom in to samo do 25. vsakega meseca, ko morajo biti nakaznice prevzete. Podjetja morajo še isti mesec vrniti potrjene seznam e št. III. Pripominjamo tudi, da morajo delodajalci predložiti prijave vsak mesec **v mestu Ljubljani v času od 20. do 25.,** po pokrajini pa od 15. do 20. v mesecu za naslednji mesec. V ta namen posluje urad vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 18. ure v palači Batta, I. nadstropje, soba št. 3.

*

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu delil močna krmila za prašiče.

Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Prevodu, oddelek za krmila, Gosposka ulica 12, dvorišče, levo, in sicer:

10. t. m. rejci z začetnico A do J; 11. t. m. z začetnico K do P; 12. t. m. z začetnico P do Ž

* * *

u— **Po hudih nalivih spet sonce.** Na praznik Vnebohoda smo imeli nenadno vremensko spremembo. Prejšnji dan je s krajšimi presledki ves čas toplo sijalo sonce, toda pozno zvečer je začelo rositi. Tudi ponoči je deževalo. Na praznik zjutraj in dopoldne pa so bili tako silni nalivi, da jih že dolgo ne pomnimo. Kdor je imel opravka na cesti, je bil hitro ves premočen. Dežnik je le malo pomagal, ker je dež zaganjalo z vetrom. Vse ceste in ulice so hudi nalivi dodobra izprali. Neurje se je do popoldneva uneslo in nebo se je začelo počasi vedriti. V planinah je zapadel nov sneg. V petek zjutraj je že navsezgodaj sijalo sonce. Na praznik je bila izredno nizka temperatura, 14.4° C, v petek zjutraj pa je živo srebro kazalo 10° C. Zračni tlak se je dvignil.

u— **Svojemu dolgoletnemu šefu, blagopokojnemu dr. Albertu Kramerju** se je oddolžila tudi »Domovina« tega tedna s sliko in nekrologom. Dr. Kramer se je za »Domovino« vedno zanimal in jo pokroviteljsko nadzoroval. Nadalje prinaša »Domovina« daljši, toplo napisani feljton »Mučenica« izpod peresa Mare Tavčarjeve. Med članki pa se seznanjamo z mormonsko vero, s sončnim paležem in drugimi zanimivostmi, mladim materam pa je namenjen članek o negi dojenčkov. Seveda prinaša tudi »Domovina« tega tedna veliko križanko, precej humorja in odlomek o domačih zdravilnih rastlinah. Na uvodnem mestu je pregled vojnih dogodkov. »Domovina« je najcenejši slovenski tednik, saj stane posamezna številka le 60 stotink. »Domovina« pridobiva vedno več čitateljev in čitateljic tudi v Ljubljani.

u— **Trije naši umetniki-koncertanti:** Albert Dermelj, Čenda Šedlbauer in Marijan Lipovšek, ki so združeni v stalno komorno združenje pod imenom Ljubljanski komorni trio, bodo priredili samostojni koncert v petek, 11. t. m. v veliki filharmonični dvorani z naslednjim sporedom: 1) Beethoven: Trio v c-molu op. 1 št. 3; 2) Pizzetti: Septembrska rapsodija in 3) Dvořak: Dumky op. 90. Izredno bogat spored, ki bo gotovo vzbudil največje zanimanje pri naši koncertni publiki. Začetek koncerta bo točno ob 19. uri. Predprodaja se bo začela v ponedeljek v Knjigarni Glasbene Matice.

u— **Zadnje vodstvo v Jakopičevem paviljonu** bo v nedeljo ob 11. uri. Slikar Stane Kregar bo tolmačil dela svojih tovarišev s posebnim ozirom na nezdrave razmere, ki vladajo v naši kritiki in njenem odnosu do likovne umetnosti. Razstava, ki se **mora** zaključiti v nedeljo, obsega okrog 80 izbranih del naše mlajše umetniške generacije in je do sedaj vzbudila odkrito in zasluženo priznanje s strani vseh obiskovalcev.

u— **Zbirke Narodnega muzeja** bodo počenši s 6. junijem t. l. zopet otvorjene za splošen brezplačen ogled vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne. Prav tako bodo muzejske zbirke dostopne občinstvu proti običajni vstopnini ob delavnikih.

u— **Delojemalce, zaposlene pri tovarnah kvasa, kisa, marmelade, kavinih nadomestkov, pri izdelovanju čajnih mešanic, pri sodavičarjih ter izdelovanju alkoholnih in brezalkoholnih pijač,** vabimo na sestanek, ki bo v nedeljo, 6. junija ob pol 10. dopoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze (bivše Delavske zbornice), Miklošičeva c. 22. Na sestanku se bo razpravljalo o položaju delavstva in sklenitvi kolektivne pogodbe. — Oddelek industrijskih delojemalcev pri P. D. Z.

u— **Občni zbor Društva stanovanjskih najemnikov** za Ljubljansko pokrajino bo v nedeljo 6. junija **ob 9. dopoldne** v društveni pisarni v Wolfovi ulici št. 10/II.

u— **Lep uspeh Tomčeve maše.** Na Vnebohod sta pri slovesni službi božji v stolnici mešani pevski zbor drž. učiteljišča in stolnični cerkveni pevski zbor izvedla pod vodstvom prof. I. Depovša najnovejšo veliko M. Tomčevo latinsko mašo: Missa immaculati Cordis Mariae. Uspeh obsežne maše, ki je pisana izredno za veliki zbor, je bil veličasten. Stolna cerkev je bila polna poslušalcev. Prenos je bil tudi po radiu. Prof. Matija Tomc je z novim velikim delom dosegel popoln uspeh. Izvajalcem, članom stolnega kora, kot dijaštvu, pevcem in pevkam pevskega zbora drž. učiteljišča, gre vse priznanje in zahvala za izvedbo tako obsežnega in odličnega našega dela.

u— **Pokojna ga. Frančiška Nagodetova,** roj. Likarjeva iz Logatca, ki je prejšnji mesec umrla, zapušča poleg sina Ivana tudi hčere. S tem izpopolnjujemo našo prvotno objavo.

u— **Sprejemni izpiti na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani** (v poslopju Trgovske akademije poleg vladne palače na Cesti Viktorja Emanuela III.) bodo v juliju in v septembru. Učenke, ki želijo delati sprejemni izpit za 1. razred, morajo vložiti prošnje, spisane na taksnem papirju (dobi se v trafikah po 6 lir) in naslovljene na ravnateljstvo do 15. junija. V prošnji, ki jo morajo podpisati starši ali njih namestniki, morajo povedati, v katerem roku hoče učenka delati izpit in ji morajo priložiti rojstni in krstni list ter spričevalo o dovršenem IV. razredu osnovne šole. K izpitu se morejo prijaviti učenke rojene v letih 1930 do 1932.

u— **Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole, Kongresni trg 2, II. nadstr.** so odlično organizirane in zato na najboljšem glasu. Pouk se vrši po sodobnih pedagoških načelih. Dijaki-inje so pod strogim nadzorstvom, vodstvo pa je v stalnih stikih s starši. V mesecu juniju se vršita dva učna tečaja in sicer: a) priprava za malo maturo, b) priprava za sprejemni izpit v I. razr. gimnazije. **Lepi učni prostori v središču mesta: Kongresni trg št. 2, II. nadstr.**

u— **Sprejemni izpit za prvi razred gimnazije.** Dne 7. junija začno posebne instrukcije za sprejemni izpit v I. razr. gimnazije. Temeljita in vestna učna priprava iz vseh predmetov po novih predpisih. Razlaga, ponavljanje tvarine, izpraševanje in strogo nadzorstvo. Poučujejo le profesorji-strokovnjaki. Prijave se sprejemajo dnevno dopoldne in popoldne. Lepi šolski prostori v središču mesta: **Kongresni trg št. 2, II. nadstr. Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole.**

u— **Sprejemni izpiti na III. moški realni gimnaziji v Ljubljani.** Prošnje za sprejemni izpit v prvi razred se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni v četrtek, dne 10. junija od 8. do 12. in od 15. do 17. Prošnje je napisati na taksni papir za Lir 6 in nasloviti na ravnateljstvo gimnazije. Priložiti je treba zadnje izpričevalo in krstni list. K sprejemnemu izpitu bodo pripuščeni učenci, rojeni v letih 1930., 1931., 1932. in 1933. V prošnji je treba navesti, ali želi učenec delati izpit v poletnem ali jesenskem roku. Dan sprejemnega izpita v poletnem roku se bo javil pozneje. — Ravnateljstvo.

u— **Sprejemni izpiti za gimnazijo.** Za kandidate, ki želijo opraviti sprejemni izpit, je treba vložiti pri ravnateljstvu dotične gimnazije do všetega 15. junija prošnjo na taksnem papirju za Lir 6, ki jo podpiše oče ali njegov namestnik ter priložiti krstni list in spričevalo o opravljenem 4. razredu osnovne šole. V primeru, da kandidat tega spričevala še nima, naj upraviteljstvo šole na prošnji izjavi, kateri razred obiskuje. V prošnji je navesti, v katerem roku želi kandidat delati izpit. Izpiti v poletnem roku bodo v drugi polovici julija po razporedu, ki ga bodo objavila posamezna ravnateljstva. — Iz pisarne IV. odd. Vis. komisariata.

u— **Nesreče.** Z zlomljeno levo nogo so pripeljali v bolnišnico 33 letnega delavca Ivana Obstererja iz Ljubljane. Na krožni žagi si je porezal prste na levici 20 letni delavec Bogomil Grašič iz Ljubljane. — 20 letnemu delavcu Stanku Kralju iz Ljubljane je odtrgalo sredinec levice. — Desnico si je zlomila pri padcu 8 letna hčerka kovača Slavka Kunaverjeva z Ježice. — 36 letni delavec Anton Gorišek iz Ljubljane pa si je poškodoval desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice.

Iz Novega mesta

n— **Novo mesto ob smrti dr. Kramerja.** Vest o nenadni smrti bivšega ministra dr. Alberta Kramerja se je bliskovito raznesla tudi po Dolenjski metropoli. Podružnica »Jutra« je v počastitev svojega direktorja in ustanovitelja že v prvih dopoldanskih urah okusno opremila svojo izložbo s črnino in svežim zelenjem ter s prvimi poročili o nenadni izgubi svojega direktorja. Pred izložbo so se ves dan zbirale gruče Novomeščanov in na obrazih vseh se je črtala velika bol, ki jo je povzročila tako nenadna smrt moža, ki je vse svoje življenje posvetil delu za narod in čigar posebne pozornosti in skrbi je bila deležna tudi dolenjska metropola.

n— **Dežji b'agoslov.** Dež, ki je minuli teden do dobra namočil vso Dolenjsko, je bil pravo bogastvo za našega kmetovalca. Dolgotrajno lepo sončno vreme je že grozilo z uničujočo sušo in posebno koruza, fižol in krompir se zategadelj niso mogli prav razviti. Z novim dežjem pa so si tudi dolenjski travniki prav opomogli, tako da bo prva košnja dala lepo in sočno seno. Po zadnjem dežju so se pojavili po Dolenjskem tudi prvi jurčki, ki so letos izredno veliki in zdravi. Hiter pričetek gobarske sezone in zdravi sadeži obetajo letos prav dobro gobarsko letino. Krompir na južnejših in prisojnejših mestih že pričenja polagoma cveteti. V splošnem vsi posevki kažejo prav lepo in če ne bo kakih večjih elementarnih nezgod, se obeta Dolenjski prav dobra letina.

n— **Živilski trg.** Ponedeljkov živilski trg je bil ponovno prav dobro založen z vsemi živili. Po daljšem času so okoličanke prinesle na trg dokaj mlečnih izdelkov in jajc, prav dobro pa je bil trg tudi založen z vsakovrstno zelenjavo in domačimi češnjami, ki so jih v velikih količinah pripeljali na trg. Tudi jagode in borovnice so bile tokrat prvič na trgu. Veliko povpraševanje je bilo za jurčki, ki so jih okoličani prinesli prvič na trg in so jih novomeške gospodinje kaj hitro razgrabile.

Koncert vojaške godbe

Godba XI. Armadnega zbora pod taktirko kapelnika Misasija bo priredila prihodnjo nedeljo, 6. t. m., ob 18. v tivolskem parku koncert z naslednjim sporedom:

1. Misasi: Koračnica;
2. Mercadante: »Saracenska sužnja« (v priredbi Vesselle);
3. Puccini: »La Boheme«, 1. dejanje (v priredbi Misasija);
4. Čajkovski: Italijanski capriccio (v priredbi Misasija).

Iz Hrvatske

Ureditev cerkve sv. Marije na Dolcu v Zagrebu. Lani 2. junija je bil razpisan nagradni natečaj za umetniško ureditev župne cerkve sv. Marije na Dolcu, ki je ena najstarejših cerkva v Zagrebu. Natečaja se je udeležilo 8 umetnikov in so bili po pregledu osnutkov nagrajeni s prvo nagrado 10 000 kun akademski slikar Josip Tišljarić, drugo nagrado 7500 kun je dobil profesor Papp, tretjo nagrado v znesku 5000 kun pa slikarja Mirosavljević in Kocmur.

Za vodjo nemškega znanstvenega instituta v Zagrebu je bil imenovan dr. Walz, do sedaj redni profesor na pravni fakulteti monakovske univerze.

Avtomatska telefonska centrala v Vukovaru. Pretekli ponedeljek je bila odprta nova vukovarska avtomatska telefonska centrala. Telefonski naročniki bodo lahko dobili zvezo z Vukovarom, oziroma z Osijekom brez posredovanja osiješke ali vukovarske medkrajevne centrale.

Velika spokorniška procesija v Zagrebu bo v nedeljo 6. t. m. V procesiji bodo nosili jeruzalemski križ, ki so ga hrvatski romarji l. 1938. prinesli iz Jeruzalema, in dele sv. križa, ki jih hranijo v zakladnici zagrebške katedrale.

Kopališko življenje na Savi v Zagrebu je prav živahno. Čeprav mestno kopališče službeno še ni odprto, je v njem na tisoče kopalcev. Zdaj popravljajo splav, ki ga vsako jesen potegnejo iz reke. Kopališče bo oficijelno odprto najbrž 12. junija.

Natečaj za sprejem v padalsko lovsko četo je razpisan v zagrebških listih. Prosilci morajo biti državljani NDH in arijskega porekla, ne starejši kakor 22 let in ne mlajši kakor 17 let, neoženjeni in telesno sposobni za letalsko službo.

Iz Srbije

Zadružništvo — temelj nove kmečke zadružne države Srbije. Predsednik vlade je izdal uredbo, s katero so prenehale funkcije predsednika ter upravnih in nadzornih odborov Priv. agrarne banke, Glavne zadružne zveze, Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug in in vseh njenih podružnic ter vseh ostalih zadružnih zvez. Nove predsednike in člane upravnih in nadzornih odborov bo imenoval predsednik vlade po predlogih pristojnega ministra. Ob tej priliki je izjavil predsednik vlade, da je bil ta ukrep potreben, ker je treba zadružništvo, ki naj postane temelj nove Srbije kot zadružne kmetske države, spraviti v sklad z novo gospodarsko politiko v Srbiji.

Za vrhovnega nadzornika nacionalne službe dela za obnovo Srbije je postavil predsednik vlade Vladimira Vujiča, načelnika v ministrstvu prosvete.

Kraljevo mesto. Ministrski svet je na predlog ministra za notranje zadeve izdal uredbo, s katero se občina Kraljevo proglaša za mestno občino.

Umrl je književnik in novinar Rade Drainac. V splošni bolnici v Beogradu je umrl po dolgi in težki bolezni za jetiko dne 2. maja Radojlo Jovanovič, v književnosti in v novinarskem delovanju znan pod imenom Rade Drainac. Star je bil šele 44 let. Po prejšnji svetovni vojni se je Drainac hitro afirmiral kot pesnik med širokimi plastmi srbskega naroda. Pokopali so ga 3. maja na stroške beograjske občine.

Inserati v »Jutru« imajo velik uspeh!

---

spomeniški konservator v Triestu, je takoj poskrbel, da so se Tiepolove risbe vrnile tja, odkoder so jih med prvo svetovno vojno odpeljali. Arh. Franco je poveril umetn. zgodovinarju Giorgiu Vigniju knjižno izdajo teh risb in sodelavec »Primata« se v daljšem članku bavi s to izdajo, prav kakor s splošnimi vprašanji, ki so se nabrala okrog Tiepola.

O tem beneškem slikarju je nastala v teku časa že cela literatura, vendar Pallucchini poudarja, da je vse, kar je izšlo v prejšnjih časih, spričo najnovejših študij in esejev italijanskih umetnostnih raziskovalcev zastarelo in skoraj brez kritične vrednosti. To samo dokazuje, kako rodovitno je bilo v zadnjih desetletjih kritiško delo na področju proučevanj beneškega settecenta; prav tem novim študijam gre hvala, da so se začela v polni meri upoštevati grafična dela posameznih mojstrov pri celotnem ocenjevanju njihovega dela. Ni samo krivda kritike, če je v prejšnjih časih zanemarjala grafiko in če začenja šele sedaj v polni meri proučevati to zvrst njihovega udejstvovanja, s čimer se kajpak odpirajo novi, razširjeni in poglobljeni pogledi na vso njihovo tvornost in se vsiljuje potreba revizije dosedanjih sodb. Krivda je zlasti v tem, da so v prvi polovici 19 stoletja sploh omalovaževali grafiko in so grafične liste velikih mojstrov prodajali vsepovprek po zelo nizkih cenah, zato so se tolikaj razkropili po širnem svetu. Podobno usodo so doživljale tudi Tiepolove grafične zbirke. Tako je bil Tiepolo kot grafik precej neznan, in ko so začeli proučevati njegovo grafično delo, so se na mah razširili pogledi na ves kompleks njegove tvornosti. Najnovejša kritična izdaja reprodukcij njegovih slik z uvodom A. Morassia (Istituto Italiano d'Arti Grafiche di Bergamo) je vrgla na probleme Giambattista Tiepola povsem novo luč in ovrgla prenekatero prejšnje mnenje.

Leta 1927 je Von Hadeln izdal v dveh knjigah Tiepolove grafične liste iz raznih javnih in zasebnih zbirk v Evropi in opremil izdajo s kratkim uvodom, ki pa se je v glavnem omejil na poizkus kronoloških ugotovitev, kar je bilo po tedanjem stanju tiepolovskih študij koristno in nujno. Sedanja Vignijeva izdaja 245. risb, ki so ležale četrt stoletja v ljubljanskem muzeju in ostale nedostopne javnosti, je torej drugi prispevek k orisu J. B. Tiepola kot grafika. Sedaj pripravlja Gulio Lorenzetti še izdajo risb, ki so ohranjene v muzeju Correa v Benetkah in ki so doslej znane le delno. Morassi obeta izdajo risb Giambattistovega sina Giandomenica. Vigni je v svojem znanstvenem uvodu tej izdaji obširneje orisal nekatere probleme Tiepolove umetnosti in utemeljil dvome glede avtorstva vseh, pod Giambattistovim imenom združenih risb v zbirki Musea Civico. Pet figuralnih risb pripisuje Vigni z vso gotovostjo Giandomenicu. V ostalem sodi Pallucchini, da je Vignijeva izdaja teh začasno »ljubljanskih« Tiepolovih risb eden najresnejših prispevkov k vrednotenju in spoznavanju umetnosti Giambattista Tiepola. Risbe so bile temu umetniku priprava za njegovo slikarsko delo in potemtakem bolj kakor vse ostalo gradivo osvetljujejo stvarjalni proces velikega beneškega settecentista.

Bibliofili in vojna

Rimski »Primato« je objavil v majniškem zvezku kramljanje z naslovom **»I bibliofili e la guerra«.** V njem opozarja na značilni pojav, da išče v teh časih vsak stan in sleherna vrsta udejstvovanja neke naslonitve na vojno in opravičila glede na vojne razmere. Tudi bibliofili niso izjema, pravi pisec, zakaj knjigoljub ne mara niti kot tak ostati izven vojne, v katero je tako in tako posredno ali neposredno zapleten kot človek.

Pisec navaja na to definicijo bibliofilstva, kakor jo je sprejela Enciklopedija: Bibliofilstvo je ljubezen do knjig. To definicijo pa je treba izpopolniti; v današnji rabi in v vseh evropskih jezikih pomeni bibliofilstvo ljubezen do knjig, ki so v tem primeru enake drugim predmetom, s katerimi se bavijo zbiratelji. Mirno lahko rečemo, da je mogoče biti vnet bralec knjig in vendar nisi bibliofil, ali pa je mogoče biti bibliofil ne da bi človek imel posebno ljubezen do branja sploh in do branja izbranih knjig posebej. Pisec navaja o bibliofilih, ki knjige samo zbirajo, a jih ne čitajo verze francoskega pesnika Jeana La Poutra. Največji norec — pravi ta stari pesnik, — kar jih je v naravi, je tisti, ki uživa v pogledu na lepo pozlačene in vezane knjige in ne vidi nikdar v njih drugega kakor njih platnice!

Vzlic temu se bibliofilom-zbirateljem (ne čitateljem) ni treba sramovati njihove knjižno-zbirateljske strasti, ker je njihovo zbiratelistvo vsaj toliko upravičeno, kakor katero koli drugo. Knjiga je vendar najpopolnejše, najzgovornejše in najplemenitejše pričevanje o civilizaciji in kakršen koli je že motiv, zaradi katerega jo kdo išče in kupuje, je nje shranjevanje vsekakor močno zaslužno delo. In napos'ed: kdor zbira knjige, ne more biti neomikan človek, in najsi ima kultura razne znake, je med njimi tudi čut za kulturo, spoštovanje do njenih dokumentov in spomenikov in prirojeni čut za lepe reči. Denimo, čeprav tega ne dopuščamo, da so bibliofili-zbiratelji neka vrsta neotesancev in manijakov; dejstvo je, da ljubosumno zbirajo knjige za tiste, ki se utegnejo kdaj v bodočnosti bolj okoristiti z njimi. Javne knjižnice so zmeraj imele veliko korist od bibliofilov. Bibliofili in celo bibliomani so v preteklem in polpreteklem času rešili neštete dragocene dokumente.

In rešujejo jih tudi danes. Bibliofil rajši spravi na varno svoje knjige kljub »furori uxerii«, a pusti v hiši, ki lahko postane vsak hip žrtev zračnega napada, pohištvo in druge take reči. Reševati nevsakdanje, redke knjige, to je naloga, ki jo mora izvrševati bibliofil v miru, zlasti še v vojni in prav posebno v sedanji vojni, ki ne pozna popolnoma varnih mest. S tem poslanstvom opravlja bibliofil tudi v vojnem času zaslužno delo in ima pravico, da je nanj ponosen. Seveda tedaj, če zna biti diskreten in se ne trka preglasno na prsi, kadar govori o knjigah, ki jih je bil rešil. Naj ne bo nikdar podoben tistemu abbéju iz Académie française — Dingeau — plašljivemu puristu, ki pripoveduje o njem Chamfort. Nekdo je pravil abbéju o grozotah vojne, ki je prav tedaj divjala, a zagrizeni jezikoslovec mu odvrne: »Vse to me ne moti, da bi ne imel v svoji miznici dva tisoč pravilno spreganih francoskih glagolov.«

Skladatelj L. M. Škerjanc je dovršil nedavno dve novi simfonični deli, in sicer IV. Simfonijo (v H-duru) za godalni orkester in V. Simfonijo (v f-molu) za veliki orkester.

Koncert pianista prof. Uda Dammerta. Lektorat Nemške akademije v Ljubljani bo priredil dne 8. t. m. v mali filharmonični dvorani za svoje članstvo in goste koncert pianista prof. Uda Dammerta. Na sporedu so skladbe Bach-Busonija, Beethovna, Schuberta, Maxa Regerja in Liszta.

Smrt češkega pisatelja F. X. Svobode. Dne 25. maja je umrl v Pragi star 82 let češki pisatelj F. X. Svoboda. Bil je eden najplodovitnejših češkili pisateljev; izdal je osem pesniških knjig, deset novelističnih zbirk, šestnajst romanov in okrog dvajset dramatskih del, s čimer pa ni izčrpana vsa njegova pisateljska dejavnost, saj je ogromno Svobodovih spisov raztresenih po revijah in dnevnikih. Pisal je do zadnjega. Kot pisatelja ga je odlikovala lahkota oblikovanja in je težko reči, kje je bil značilnejši in boljši: v liriki, v epiki ali v dramatiki. Stilno je pripadal pokolenju čeških realistov, vendar je podlegel tudi vplivu impresionizma. Njegove spise je odlikovala kmečka ljubezen do grude in tanki čut za naravo in njeno večno silo in lepoto. Kot novelist se je že l. 1893 uveljavil s krasno študentsko novelo »Prebujenje«. Kljub realistični metodi pripovedovanja je F. X. Svoboda povsod iskal globljih psiholoških motivov, socialno življenje pa je presojal z določenega idejnega vidika, ki mu ni bil daleč fatalizem v razlagi človeških usod. Mnogi njegovi spisi razodevajo idilično noto ali pa so prežeti s toplimi spomini na srečno in urejeno življenje v 19. stoletju, ki ga je Svoboda zastopal tudi tedaj, ko je pisal o sedanjosti. V njegovi liriki se združujejo razpoloženjski motivi iz narave z zamišljeno melanholijo in preprosto meditacijo o človeški usodi. Višek Svobodove epične tvornosti je roman »Racvit« (1898), ki razglablja v okviru pisateljevega rodnega kraja usodo treh generacij in deterministično razvija teorijo narodne energije. Kot dramatik je bil na Češkem med prvimi, ki so uvedli na češki oder družabni realizem. — F. X. Svoboda je bil oženjen s pokojno pisateljico Ruženo Svobodovo, ki je ena najpomembnejših čeških pisateljic po Boženi Němcovi, in to sožitje dveh globoko umetniških natur je nedvomno vplivalo tudi na kvaliteto in razmah pisateljske tvornosti F. X. Svobode.

Zgodovino arhitekture je spisal v originalni obliki Piero Bargellini v svoji najnovejši knjigi »Volti di pietra«. Pisec pripoveduje v obliki nekaterih razgovorov z arhitektonskimi spomeniki o njih nastanku in umetnostnih značilnostih.

Deutsches Volkstheater z Dunaja je gostoval minule dni v Zagrebu. Prvi večer je vprizoril novo dramo iz peresa nemškega pisatelja hrvatske krvi, avtorja »Cezarja« Mirka Jelušiča »Samuraj«. Snov drame je posneta iz japonskega življenja in prikazuje niponski narodni značaj, ki nasproti individualizmu poudarja viteško požrtvovalnost za ideale lastnega naroda.

Berlin po policijski uri

Ob 11. odnosno ob 23. uri zvečer nastopi v Berlinu in velikem delu Nemčije »policijska ura«. Ob tem času je treba zapreti vse javne lokale. In istočasno z javnimi lokali se zapro tudi hišna vrata skozi katere so prej smuknili zadnji poslovni ljudje, ki so pravkar končali svoje delo.

Na ulicah se sliši samo še umerjeni korak redarjev. Kajti opolnoči se Berlin pogrezne v spanje, seveda če se zračni gusarji ne izmislijo, da bi motili spanje prebivalcev nemške prestolnice.

Molk in tema pa nista pokorna samo spanju. Na stotine in na tisoče oseb, moških in žensk, bedi v teh urah. Vsi delajo s pomočjo električnega toka. Raztresene po tisoč kilometrov dolgih cestah in ulicah žarijo električne svetilke ter sipajo medlo nočno luč predse in okoli sebe. Javna razsvetljava v Berlinu obsega skupno 340 kilometrov dolžine. Da je potrošnja elektrike pri tem prav znatna, leži na dlani. V primeri s predvojnimi časi je potrošnja elektrike v Berlinu danes trikratna. Kako si lahko razlagamo ta pojav? Razlagamo si ga na ta način, da so vse tvornice v obratu nepretrgoma skozi 24 ur. Posadi delavcev se redno izmenjujejo in milijoni oči nepretrgoma spremljajo industrijske aparate ki nadaljujejo svoje mehanične gibe ter proizvajajo vsakovrstne motorje, oklopnike, letala, orožje municijo, pa tudi čevlje, oblačila, živila v škatlah pa zopet gumbe, žeblje in kožuhovino. Nemška industrini bila še nikoli tako zaposlena in še nikdar ni toliko proizvajala kakor danes. Vse kar se stori, je namenjeno koristim oboroženе sile. Usoda namškega naroda je v rokah njegovih vojakov.

Prav zaradi tega je vse nočno delo posvečeno vojaškim namenom. Stopi v kateri koli nočni lokal, v vsakem boš videl, da so prostori do zadnjega oddani in zasedeni. Nekatera kinematografska podjetja začenjajo svoje predstave šele ob 23. uri zvečer ter vrtijo filme nepretrgoma do 5. ure zjutraj. So pa tudi posebne restavracije, ki so odprte samo od 23. ure zvečer do 5. zjutraj. V takšnih restavracijah postrežejo gostu — seveda samo gostu v sivozeleni uniformi — s toplimi in hladnimi jedmi, ki so trenutno na razpolago. Ne zadostuje pa samo to, da je gost v vojaški obleki. Če hoče biti v redu postrežen, mora dokazati, da prihaja s fronte ter se le mimogrede mudi v prestolnici.

Berlinske postaje so nekaj tako svojevrstnega, da jim ne najdeš primera v sodobni Evropi, morda sploh ne na svetu. Na stotine in stotine vlakov prihaja in odhaja z njih. Izstopajo vojaki, ki prihajajo na kratek dopust k svojim družinam, pa zopet prihajajo cele divizije, ki samo potujejo skozi prestolnico ali pa se vračajo k svojim polkom. Včasih se tudi primeri, da vidiš na teh postajah novake, ki so pravkar oblekli vojaško suknjo. V vojni dobi se vojaški transporti vrste večinoma ponoči. Mogoče se to dogaja tudi zaradi tega, ker se vojaški transporti civilistov prav nič ne tičejo. A naj bo temu že kakor hoče, resnica je in ostane, da so berlinske postaje ponoči polne vojaštva, ki bi ne vedelo kam naj se dene, če bi ne bile vojaške in civilne oblasti poskrbele za njegovo zabavo in zaposlitev.

Kakor pač zahteva položaj vsakega posameznega vojaka ali celih vojaških oddelkov skupaj, se ustavljajo vojaki ali celi vojaški transporti, nekateri za krajši, drugi zopet za daljši čas. Organizacija vojaških sil je tako urejena, da dovoljuje vsakemu vojaku v Berlinu vmesni postanek za približno osem ur. V tem času lahko vsak vojak obišče restavracijo ali kino ali pa se ustavi v nalašč za vojaške prehodnike namenjenih lesenjačah. Večinoma gredo vojaki, ko stopijo z vlaka, v restavracije ki so dobro organizirane ter so tako urejene, da lahko postrežejo dnevno gostom s približno 4000 obroki.

Vojaki, strežnice Rdečega križa in natakarice, pa zopet strojepiske, telegrafistke, telefonistke in radiotelefonistke ter delavke, ki pripadajo Todtovi organizaciji ali pa so dodeljene nemški policiji — to so v glavnem gostje v restavracijah, kakršne smo opisali. Predstave v kinematografih, ki smo jih omenili, pa so namenjene izključno za vojake na potu. V teh zabaviščih se začno predstave ob 23. uri. Vojak, ki lahko predloži svoje potniško izkazilo, ne plača nobene vstopnine. Organizacija teh predstav je pristno nemška. Začetek in konec predstav je tako uravnan, da prihajajoči vojaki lahko vidijo celo predvajanje, ki se konča zopet dovolj zgodaj, da pride vojak lahko še na postajo, od koder ga vlak odpelje naprej. Kadar je predstava končana, se vojak, ki ima še kaj časa na razpolago, lahko pomudi še dalj v lokalu. Program se namreč menja, predstave pa trajajo nepretrgoma do 4. ure zjutraj.

Ob tem času pa se odpro vrata kuhinje in kuharji začno razdeljevati vojakom toplo kavo. Ker je tedaj navadno mrak z ulic že izginil, je mogoč po kavi kratek sprehod. Za vojaka je takšen sprehod zelo prikladen, posebno če prihaja z bojišča. Včasih se primeri, da se vojak pripelje z vlakom na neko določeno postajo ter mora odpotovati z druge postaje dalje. Takšnim vojakom so na razpolago posebni avtobusi, ki prevažajo vojaštvo s postaje na postajo. Vožnja v teh vozilih seveda ni posebno udobna, vendar je nihče ne zametava.

Vojaki, ki jim ni do kinematografskih predstav ali nočejo čakati v vojaških restavracijah, lahko obiščejo mimogrede nočna zabavišča, kjer se vršijo predstave izključno za vojaštvo. Tudi te ustanove so odprte od 23. ure do 5. zjutraj. Tam nastopajo akrobati, plesalke, pevci in komiki, ki razveseljujejo gledalce in poslušalce. Človek bi ne verjel, s kakšno pozornostjo sledijo vojaki vsem točkam sporeda in s kakšno veselostjo se zahvaljujejo izvajalcem za njihov program.

Takšno je nočno življenje v Berlinu in tudi v drugih večjih nemških mestih. Na zunaj so vsi ti kraji zaviti v temo, kajti sovražniku ne sme biti nobena luč v orientacijo. Pod plaščem teme pa utripa življenje vsakršne vrste. Eni delajo, drugi se mimogrede zabavajo, vsi skupaj pa kujejo usodo bodočnosti za Nemčijo.

MLADO JUTRO

Marij Radonič, dijak:

O princu Rastislavu

Živel je mogočen kralj, ki je vladal veliki in lepi deželi. Ta kralj je imel sina edinčka, katerega je ljubil nad vse. Ime mu je bilo Rastislav, kateri je rasel kakor drevo in vedno lepši je postajal. Toda zgodilo se je, da je moral kralj na vojsko proti sosednjemu kralju, ki je bil z orožjem in moštvom močnejši od njega. To je prišlo na uho tudi mlademu Rastislavu, pa je sklenil pomagati očetu iz nevarnega položaja.

Ne daleč od gradu je živela čarovnica, sloveča po vsej deželi. Tja se je napotil Rastislav. Brž si je dal osedlati najhitrejšega konja in kmalu odjezdil. Sredi poti sreča krasno kočijo in v njej princesko Zvezdano iz bližnjega gradu. Dala je ustaviti kočijo in izstopila. Princ Rastislav, očaran od njene lepote, je obstal. Princeska Zvezdana ga je prijela za roko in ga vprašala po imenu.

»Jaz sem Rastislav, najbližji sosed vašega gradu.«

»Kam ste namenjeni?« ga je vprašala drugič.

Rastislav ji je vse razodel, kaj in kako je sklenil in da je namenjen k čarovnici.

Ko je vse to slišala, je snela prstan, rekoč: »Če se kdaj vidiva, se bova spoznala po tem prstanu,« in ga je razpolovila. Sedla je v kočijo, mu pomahala z roko in že je izginila za ovinkom.

Po mučnem in dolgotrajnem jahanju je končno dospel do votline, v kateri je prebivala čarovnica. Princ Rastislav je razjahal in stopil v votlino. Za mizo je sedela priletna žena z dolgimi črnimi lasmi, oblečena v dolgo črno haljo in obuta v spredaj nazaj zavite čevlje. Oči so se ji svetile kakor oglje. Rastislav ji je povedal vse od začetka do konca, in da jo bogato obdari, če mu pomaga.

Starka je pričela: »Pomagam ti lahko, samo malo počakaj.« Stopila je do ognjišča, odgrnila zaveso, odprla skrivnosten predal in iz njega vzela belo tančico ter jo dala Rastislavu z besedami: »Ko boš prišel na bojišče, si jo ovij okoli glave in boš neviden!«

Rastislav ji je nasul zlata in srebra in veselo odjezdil na grad. Dal si je pripraviti bojno opremo in osedlati konja ter naročil, naj ga zjutraj zgodaj pokličejo. Kmalu je zaspal in sanjalo se mu je o princesi, o jutrišnjem boju in o drugih rečeh. Ko je zjutraj vstal, sta se z očetom poslovila in oče je odjezdil, ne vedoč, da sin neviden jezdi za njim. Kmalu so dospeli na bojišče, kjer je čakala nasprotnikova vojska pripravljena za napad. Končno je zadonelo znamenje za napad in pričela se je strahovita bitka. Princ Rastislav je prijel za meč, se zagnal proti sovražniku in ga jel mlatiti kot snope. Kmalu je bilo bitke konec in kralj se je vrnil z obilnim plenom na dvor, kjer ga je pozdravljala množica meščanov. Rastislav je odjezdil na sosedni dvor k svoji zaročenki. Ker ni mogel drugače priti do nje, se je prijavil za točaja in bil je sprejet.

Ko ji je nekega jutra nesel kavo, je vrgel na dno polovico prstana in ona je to opazila in vprašala: »Kje si dobil to polovico?« Rastislav jo je vprašal: »Ah se več ne spominjaš, kako sva se srečala na cesti in si mi dala to polovico rekoč: ,Če se še kdaj vidiva, se bova spoznala po tem'?«

«Res je,« je odgovorila z veselim glasom. »Po kaj si prišel?«

»Prišel sem te prosit, ali bi hotela postati moja žena.«

»Prav rada bi postala!«

»Potem pa pojdi kar z menoj!«

Vzel jo je v naročje, se vzpel na konja in odjezdila sta kakor veter proti gradu. Kralj je dal preiskati ves grad, ker Rastislava ni mogel najti. Ko je ves mrk in otožen gledal skozi okno, je videl Rastislava, kako veselo jaše z izvoljenko svojega srca. Ko je prijezdil na grad, je bila njegova prva pot k očetu, kateremu je povedal vse od začetka do konca in da bi se rad poročil, če mu on dovoli. Oče kralj sinu ni mogel odbiti te želje in mu je dovolil.

Priprava za poroko je bila v teku in kmalu je bilo vse nared. Gostje so že čakali mladi par z velikim navdušenjem. Z veselimi vzkliki so pozdravljali mlada poročenca. Tedaj se je začela gostija. Godci so igrali, svatje so plesali, pili so vino in medico, jedli so vse najboljše jedi kar jih premore kraljevska kuhinja. Toda ne dolgo po poroki je stari kralj umrl in na prestol je prišel mladi Rastislav. Vladal je pravično, nikomur ni storil krivice in z ženo Zvezdano sta živela v večnem miru in zadovoljstvu.

Rešitev uganke

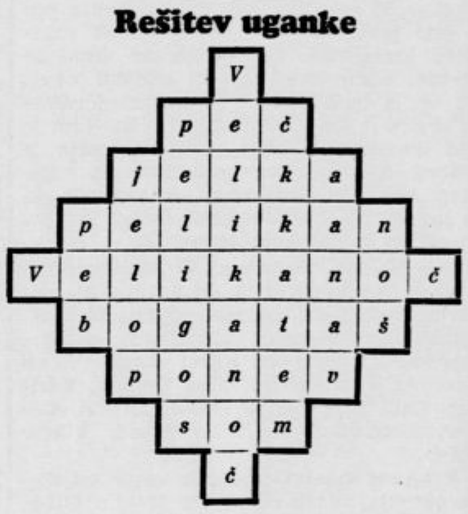

Rebus

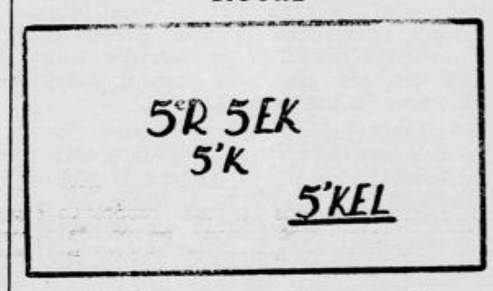

Šale za naše male

LUKNJA V NOGAVICI

Bumček nagaja Mojci: »V nogavici imaš veliko luknjo!«

Mojca ogleduje nogavico od vseh strani in užaljena odgovori:

»Ni res, lažeš!«

»Seveda ima nogavica veliko luknjo, drugače bi jo sploh ne mogla obuti!« se odreže Bumček.

NA VASI

»Fantek, kako dolgo potrebujem, da se pripeljem do starega gradu?«

»Približno eno leto!«

»Kaj govoriš? Saj mora biti nekje blizu.«

»Saj je, toda vi greste v obratno smer.«

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 5. junija, ob 18.30: **Primer dr. Hirna.** Izven. Zadnjikrat. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Nedelja, 6. junija, ob 18.30: **Jesen.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 7. junija: Zaprto.

*

OPERA

Sobota, 5. junija, ob 18: **Seviljski brivec.** Gostovanje Liane Cortinijeve in Gina Becchija, članov rimske Kraljeve opere, ter dirigenta Arturja Lucona. Izven. Cene od 60 lir navzdol.

Nedelja, 6. junija, ob 17: **Prodana nevesta.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Ponedeljek, 7. junija, ob 18: **Seviljski brivec.** Gostovanje Liane Cortinijeve in Gina Becchija ter dirigenta Arturja Lucona. Izven. Cene od 60 lir navzdol.

*

Trije odlični italijanski umetniki gostje naše Opere. Danes in v ponedeljek bosta pela pod muzikalnim vodstvom slovitega dirigenta Arturja Lucona sopranistka Liana Cortinijeva in baritonist Gino Becchi glavni partiji v Rossinijevem »Seviljskem brivcu«. Vsi trije so priznani umetniki, katerih sloves sega v inozemstvo. Zasedba partij je sledeča: Almaviva — Lipušček, Bartolo — Zupan, Rozina — Cortinijeva k. g., Figaro — Becchi k. g., Bazilio — Betetto, Fiorello — Dolničar, Berta — Stritarjeva, poveljnik straže — Anžlovar. Dirigent: Arturo Lucon; režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 5. JUNIJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 12.20: plošče 11.15: »Pol ure za vojaka«. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Napevi in romance. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Simfonična glasba. 13.13: Orkester vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.10: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Janez Lipušček; operetna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 15.15: Pokrajinski vestnik. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 17.10: Nove plošče Cetra. 18.00: Gospodinjsko predavanje v slovenščini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Pripombe k dogodkom. 20.40: Lirična prireditev družbe EIAR: Verdi: Otello. — V odmorih: predavanje v slovenščini, zanimivosti v slovenščini, poročila v italijanščini.

†

Po dolgi in težki bolezni nas je zapustila naša dobra mama, gospa

Frančiška Kerkoč roj. Slokar

Pokopali jo bomo v nedeljo, dne 6. junija 1943, ob 3. uri popoldne, iz kapele sv. Andreja na Žalah, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 4. junija 1943.

ŽALUJOČI OSTALI

ZMOTA

Ferenc Kormendi: Roman

2

Niti pozneje ni vedel, kaj ji je odgovoril, ako ji je sploh odgovoril. Bil je to tak trenutek, o katerem si Janko ni hotel polagati računa. Potem se je Ana privila k njemu, ga objela in ga pritisnila nase. Poljubila sta se. Tedaj je prišel Janku na misel tesnobni spomin: prišlo mu je na misel, kolikokrat se je nekdaj poljubljal z onimi dekleti, s katerimi se je bil seznanil in se srečaval pri Waltrovih: poljubljal se je z njimi iz neke otroške, lahkomiselne igrivosti, z dražečo sramežljivostjo, s prikrito pobalinsko strastjo, z nekaterimi pa se je poljubljal že v vroči mladi ljubezni. Pogosto se je nudil za to ugoden trenutek kje v veliki sobi ali na vrtu, daleč od vseh ovir, kjer si pozabil na dobro vzgojo ob teh drobnih izlivih čustvene ali čutne naslade.

Toda — tega se je ta mah z gotovostjo zavedal —, Ane ne bi nikoli poljubil. Čemu bi jo tudi poljubljal? Saj je ni nikdar imel drugače rad, kakor imaš rad nekoliko razvajeno in malce svojeglavo tovarišico pri otroških igrah, ki si se je bil navadil, ali — ker čutiš v njej neko čudno, vznemirljivo nesomernost —, kakor tovarišico, ki jo trpiš kraj sebe in kraj drugih z občutkom nekake prijateljske in obzirne ravnodušnosti. Ker pa fantu ni nujno potrebna ta zelo bleda tovariška ljubezen, da bi poljubil dekle, če se mu je nenadejano tega zahotelo iz trenutnega nagiba ali le tako za šalo ali da bi razjezil dekle, brez vsakršnega določnega smotra ali zavestnega čustvenega namena, se poslužimo prikladne razlage in ugotovimo: Janko zato ni nikoli poljubil Ane, ker je bila grda. Kaj pa zdaj?

Zdaj jo drži v naročju, na ustih in na licih čuti njene napete, žgoče ustnice in sliši njen plašni glas: »Ljubim te, ljubim te!« Vendar je ta glas že različen od onega prejšnjega, prvega. Ta glas ni več boječ, ta glas je vdan, ob enem pa tudi čudno ukazujoč. Ana se ga oklepa z neodoljivo silo, znova ji je zalila prosojni obraz žgoča rdečica, oči se ji vlažno svetijo.

»Se boš oženil z menoj?« je šepetala s čudnim glasom, ki je bil istočasno samovoljna in vroča prošnja ter trdna volja. Kakor da je po tem drugem glasu nekak zagonetni transformator izpremenil osuplost v globok preplah, ki se je polastil celega Jankovega telesa in vseh njegovih misli. Oženiti se z njo? Vzeti jo za ženo? Zakaj pač?!

Trenutek je molčal, okrenil je glavo in pogledal dekletu v obraz, ki je zdaj žarel v škrlatni rdečici, zrl je v njene proseče in ukazujoče oči, ki so strmele vanj v enem samem smrtno velikem hrepenenju, v nadčloveškem upanju, z onim na pol dvomečim, na pol nezaupnim strahom, s katerim obtoženec v svesti si krivde, težko pričakuje sodbe iz sodnikovih ust. Janko je čutil, da bo dušeča tišina v naslednjem trenutku izbruhnila; hotel je pobegniti. »Ne vem,« je dejal in se v zadregi smehljal, »saj te mi ne bodo dali!«

Anina vsiljivost je naglo popustila, njeno telo se je odmaknilo od njega, obraz se ji je izpremenil. »Ako hočem, ako jih bom prosila, me boš dobil, pa tudi brez njihovega dovoljenja te vzamem!«

Janko je dobro poznal Anin obraz še od otroških let, v vseh izpremembah, ki jih je zarisal na njem čas: toda teh potez ni nikoli prej opazil na njem. Zdaj je bil Anin obraz trd, ob ustih sta se ji risali dve ostri gubi, za napol odprtimi ustnicami se ji je bledo svetlikala vrsta močnih belih zob, oči so se ji zožile in izginile in kakor malo prej si je legla v pogled ostra senca, čelo so ji razorale globoke, dolge gube. Zdaj je bil Anin obraz docela tuj in še bolj grd, kakor ga je Janko doslej poznal.

Nato se je zgodilo mnogo različnih stvari. Pravljica, sen se je razlil iz svojega korita in je ponesel s svojim tokom njuno življenje. Po cele dneve je Janko živel v nekem tujem, privlačnem začaranem krogu in čutil, da se proti svoji volji in brez odpora približuje temu, česar morda nikoli več ne bo mogel popraviti. Napočil je trenutek, ko je presojal: nepošten človek sem, a nočem izgubiti časti, ne, nočem, ne bom je vzel, ne bom se spuščal v to nedostojno igro.

Neke noči se je prebudil iz nemirnega sna: sanjalo se mu je, da je zaslišal iz teme neki glas — bile so to strašne besede in bile so tem bolj nerazumljive, ker je v njih spoznal mirni, proseče vdani očetov glas: Premisli, ga je nagovoril skrivnostni glas, bodi pameten, ne prenagli se, zdaj gre za tvoje življenje in za življenje tvojih potomcev, poslušaj svoj razum in navadi se ravnati s čuvstvi drugih, pazi, zdaj lahko postaneš bogat in srečen.

Ta namig je slišal seveda v snu, a ta sen je živel v njem: naslednjega dne se je spet srečal z Ano v dekliški sobi in zdaj jo je sam objel, ni čakal, da bi se mu Ana vdano, vzpodbudljivo približala: strastno jo je privil k sebi, zaprl je oči, in ko sta se poljubljala, je z vročo roko čutil pod tanko obleko suhi plamen kože. Ana! je klical v duhu v grozni zmedi, ne ljubim te, groza me je, Ana, kdo prav za prav si? Zamižal je; Judita ... si to ti? je premišljeval in v svojem objemu je začutil uporno, gnevno se upirajoče dekliško telo, videl je nazaj upognjeno glavo in plašni modri pogled one druge, Judite, v rokah je čutil gladke, mehke, svetle lase onega drugega dekleta, čutil je, kako njena volja naglo popušča, čutil je, kako se pod naporom njegovega lastnega, ukazujočega telesa dramijo vsa čustva one Judite — in tedaj je blaženo in vznemirjeno privil Ano k sebi ...

To je bil drugačen objem, kakor ga je bil kdaj prej deležen od nje: to je hotel, to je bilo tisto pravo, to si mogel pričakovati od tega dekleta, nikakor ne od onega; in kako se ga je Ana zdaj oklenila z blaženo vdanostjo, v zmagoslavni nadmoči, kakor bitje, ki je naposled našlo svoj dom: Janko je vedel, da se je v tem trenutku nekaj prelomilo, nad vso pravičnostjo in vso lažjo, nad vsemi čustvi in pomisleki, da je dvoje življenj našlo pot in smer na ukaz nerazumljive volje: vedel je, da se bo oženil z Ano Waltrovo.

Istega večera je govorila Ana s svojimi starši in z domačimi; z mirnim in sigurnim glasom jim je povedala, da se bo poročila z Jankom.

Vsa rodbina je naslednjega dne sprejela Janka kot bodočega zeta in svaka. Njihov prijazni glas, ki ga je bil vajen že od otroški let, se ni prav nič izpremenil, o zaroki ni bila »oficielno« izrečena niti ena beseda. Janko se je skrbno izogibal, da mu ni bilo treba naravnost ogovarjati gospoda Waltra in gospe Waltrove, kajti »stric Antal« in »milostljiva gospa« zdaj ni bilo več umestno,

Kaj vem, kaj znam!

261. Kako imenujemo rudnine, ki vsebujejo železo?

262. Koliko razsežnosti ima prostor?

263. Kaj je teleskop?

*

264. Križanka.

Vodoravno: 1. število, 3. dragocen les, 6. zadnje domovanje, 9. pritrdilnica, 10. svojilni zaimek, 12. moško ime v tuji obliki, 15. veznik, 16. upanje, 17. vrzi! (srb.-hrv.), 18. jetnica.

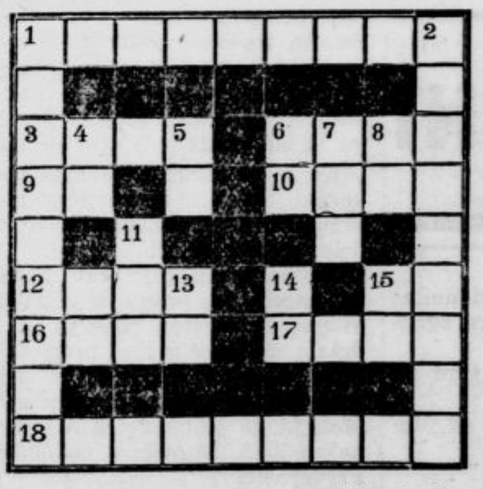

Navpično: 1. vrsta ognjišča, 2. škatla za tobak, 4. znak za prvino, 5. nikalnica, 7. trobilo, 8. vzklik, 11. prislov, 13. predlog, 14. sibirska reka, 15. vas v bližini Ljubljane.

* * *

Rešitev nalog 1. t. m.:

257. Krištof Kolumb je pokopan v seviljski katedrali v Španiji.

258. Italijansko mesto Pistoia je dalo ime pištoli.

259. Mesto Jena je znano po svoji optični industriji.

*

260. Po tri enaka števila.

$(3^3+3)=30$;

$(5\times5)+5=30$;

$(6\times6)-6=30$.

ANEKDOTA

Lord Byron

Lord Byron (1788—1824) je bil plemiškega rodu in je živel zelo viharno. Kot deček je sovražil učitelje, za najljubšega tovariša pa je imel ukročenega medveda. Čašo si je napravil iz lobanje enega svojih prednikov.

Ko je bil 13 let star, je napisal prvo dramo. Leta 1810., torej v 22. letu starosti, je šel in preplaval Helespont. Pet let pozneje se je oženil, toda eno leto pozneje se je ločil, prav takrat, ko se mu je rodila hči. Byron je bil baje sam kriv tega razdora v zakonu, toda pozneje je večkrat pripovedoval, da bi bil zaradi bolečin in kesanja, ki ju je pretrpel zavoljo tega, že zaslužil odpuščanje.

V poznejši dobi je živel večinoma v Italiji, kjer je oboževal lepo grofico Guiccioli. Svoje življenje je hotel končati v Grčiji, ker — tako piše sam o sebi — ne bi bil vreden, po vsem, kar so o njem v Angliji pripovedovali, da bi še kdaj videl svojo domovino. Če pa je vse, kar so govorili o njem, samo opravljanje, potem pa Anglija ni vredna, da bi še kdaj videla njega.

PRI ZDRAVNIKU

»Gospod doktor, ali imate tudi vi sovražnike?«

»O seveda, ampak vsi so na onem svetu — to je sreča.«

SPORT

Novi pari v tekmah za točke

Jutri nov prvenstveni spored

Po precej burni zadnji nedelji v domačem nogometnem prvenstvu, ki nam je prinesla mnogo pritožb, kazni in jeze na račun naših nedisciplineranih nogometašev, se je zdaj prvi vihar že polegel in tekmovanje gre seveda spet svojo pot, kakor da se ni bilo zgodilo nič posebnega. Nekaj prizadetih je prejelo zaslužena plačila, nekaj novih sklepov je bilo storjenih, ki bodo — tako vsaj upamo — napravili konec tem nezaželjenim prizorom na igriščih, in zdaj smo spet na pragu nove prvenstvene nedelje, gotovo bolj razveseljive, kakor je bila zadnja.

Preden zapišemo kaj več o jutrišnjih nasprotnikih VIII. prvenstvenega kola, moramo naknadno objaviti še nekaj splošnih podatkov o stanju domačega tekmovanja za točke, ki pa minulo nedeljo v zvezi z izidi samimi ni doživelo bistvene spremembe. Obe prvenstveni tabeli, ki ju objavljamo niže, kažeta enako razvrstitev kakor že dve nedelji zaporedoma, in sicer z Ljubljano in Hermesom na čelu v I. ter Mladiko in Žabjakom kot najboljšima v II. diviziji. Tabeli sta sestavljeni seveda brez verifikacije izidov zadnje nedelje in morda ju bo treba še popravljati. Zaenkrat kaže vse tako, da korakata Ljubljana in Mladika bolj ali manj sigurno na vrhu svojih skupin in če se ne primeri res kaj senzacionalnega, bo verjetno tako ostalo prav do konca ali natančno do 11. julija. Zaradi podrobnejšega vpogleda objavljamo tukaj še obe tablici:

I. divizija

Ljubljana	3	3	0	0	15:5	6
Hermes	4	3	0	1	8:5	6
Mars	3	1	0	2	7:9	2
Tob. tovarna	4	0	0	4	3:14	0

II. divizija

Mladika	4	3	1	0	15:7	7
Žabjak	4	2	1	1	13:6	5
Korotan	3	1	0	2	6:8	2
Vič	3	0	0	3	3:16	0

Jutrišnji spored, ki bo na Hermesovem stadionu, čigar podrobna razporeditev nam ob uri, ko to pišemo, še ni znana, bo obsegal spet dve vidnejši srečanji za točke iz vsake divizije po eno.

Ljubljana - Mars

Glavna tekmeca jutrišnje nedelje bosta stara ljubljanska rivala, Ljubljana in Mars. Moštvi, ki ju že dolga leta pozna vsak ljubljanski otrok skoraj do zadnjega moža, bosta tudi jutri prišli na teren s svojimi znanimi predstavniki Lahom, Haclerjem, Bertoncljem in drugimi na eni ter Slamičem, Doberletom, Fajonom, Žigonom in drugimi na drugi strani ter ju zato gotovo ni treba predstavljati do zadnjega človeka. Saj je znana stvar, da v Ljubljani zadnji čas ne mine nedelja, da bi ti naši agilni nogometaši ne tekali za svojim usnjem bodisi v tekmah za točke ali pa samo za vežbe. V prvenstvu sta se obe enajstorici letos že srečali enkrat in takrat je Ljubljana igro dobila tesno, toda bolj zasluženo, kakor kažejo same številke (4:3). Ne glede na to pa je treba Marsovcem priznati, da so se odlično držali in predvsem spravili Ljubljani v mrežo tri zgoditke, kar dozdaj še ni uspelo nobenemu domačemu nasprotniku. To pomeni, da ima Doberletovo moštvo v napadu le nekaj prav dobrih moči in je zmerom treba računati, da bodo pretvorili v številke to ali ono zrelo situacijo. Bodisi kakor koli, tekme med Ljubljano in Marsom so bile zmerom napete, saj pri njih nikoli ni bilo gotovo, ali Marsovci le nimajo svojega posebno srečnega dneva. Morda bo ta dan baš jutrišnja nedelja?

Prvenstveni spored bo razen gornje tekme izpopolnila še drugorazredna prvenstvena tekma

med Vičem in Korotanom

Ta dvoboj bo, kakor vse kaže, potekel pod taktirko Korotancev in bodo Vičani kakor že tolikokrat v letošnjem prvenstvu imeli tudi to pot v glavnem to nalogo, da se bodo po možnosti obranili prehudega poraza. V prvem srečanju so dobili pet golov, in so enega zabili sami, tako da razlika še ni bila preboleča, in jutri bodo gotovo poskušali doseči kaj boljšega, če jim že ne bo uspelo, da bi zapisali prvič letos tudi kakšno točko v svojo korist.

Iz kronike zadnjih dni

Med številnimi nogometnimi prireditvami pretekle nedelje, ki jih še nismo utegnili zabeležiti, bi radi navedli vsaj nekatere najpomembnejše.

V štajerskem prvenstvu so mariborski železničarji v Rosenthalu doživeli neprijeten poraz, in sicer 1:2 proti domači enajstorici.

V Nemčiji so imeli v nedeljo četrtfinale za pokal, v katerem je med drugimi dunajska Vienna zmagala nad bavarskim prvakom Münchnom 1860 z 2:0, še bolj senzacionalno pa se glasi, da je moštvo Holsteina porazilo v Kielu sedemkratnega nemškega prvaka Schalke 04 s 4:1. V polfinalu bodo Dunajčani igrali dne 13. t. m. v Stuttgartu s Saarbrücknom, medtem ko bo Dresdner SC v Hannovru nastopil proti Holseinu iz Kiela.

Hrvatska nogometna reprezentanca ima jutri že spet mednarodni nastop, in sicer v Bratislavi proti Slovaški. Hrvati bodo nastopili v naslednji sestavi: Glaser, Brozović, Dubac, Čajkovski, Jazbinšek, Lechner, Cimermančič, Wölfl, Kacijan, Kocelć, Kokotović. Že teden dni pozneje bodo Hrvati igrali še eno mednarodno tekmo, in sicer proti Bolgariji v Sofiji.

Zadnji dan maja je bila v Stockholmu važna boksarska prireditev, na kateri je šved Tandberg v boju za evropsko prvenstvo težke kategorije po točkah porazil Belgijca Sysa. Na prireditvi je bilo okrog 20.000 oseb. Kakor čitamo, je italijanski in evropski prvak srednje teže Luigi Musina že izzval novega evropskega mojstra Tandberga na dvoboj za nasledstvo po Maksu Schmelingu, ki je zdaj v Tandbergovih rokah.

Nemški atlet Mersch je na nedavni sportni prireditvi v Esch-Alzigu skočil v daljino 7.03 m in postavil s tem nov najboljši nemški rezultat letošnje sezone.

Na Holandskem so dekleta v atletiki dosegla nov svetovni rekord, in sicer Fany Blankers-Koen, ki je v višino preskočila znamko 1.71 m in izboljšala dosedanji najboljši izid (1.66), ki pa še ni bil oficielno priznan, za celih 5 cm.

Z Gorenjskega

Dan Hitlerjeve mladine v Kranju. Mladinsko vodstvo je pred kratkim povabilo nemške nameščence na Gorenjskem k dnevu Hitlerjeve mladine, ki ga je priredilo mladinsko okrožje v Kranju. Zjutraj je bila budnica mladinske godbe in pevske skupine. Na dvorišču nove šole je bila jutranja slovesnost. V posameznih dvoranah nove šole so nato zasedali voditelji in voditeljice Hitlerjeve mladine. Na sporedu so bila razna predavanja z geslom: »Hitlerjeva mladina mora biti vedno zgledna in vedno pripravljena za službo.« Popoldne so bile vesele prireditve. Učiteljiščniki iz Kranja in tečajniki Gozda-Martuljka so priredili na sportnem igrišču pomladno slavje.

Jeseniška pevska zveza v Beljaku. Preteklo soboto je prišla v Beljak jeseniška pevska družina in je priredila zvečer zborni koncert v veliki dvorani KdF. Jeseniškemu društvu predseduje župan dr. Klein, petje pa vodi R. Ulaga. Posamezne zbore spremlja lastni društveni orkester.

Delo na binkoštno soboto. Izšla je odredba, da se letos ne uporabljajo določila uredb o tarifi v zasebnih bančnih in zavarovalnih obratih, po kateri bi bila sobota pred binkoštmi in torek po binkoštih prosta službe. Isto velja za javne in javnopravne denarne zavode. Delovna doba v soboto pred binkoštmi in v torek po binkoštih je običajna.

Za najboljšo gorenjsko pevsko družino je bila na pevski tekmi v Beljaku ocenjena skupina iz Tržiča. Dobila je prvo nagrado in bo v priznanje nastopila v teku poletja na Koroškem.

V Škofji Loki je bilo sklicano zborovanje v dvorani kina. Okrožni vodja Kuss iz Kranja je govoril o sodobnih vprašanjih. Mladina meščanske šole je pod taktirko pevske voditeljice Urschitzove zapela več pesmi.

Spodnja Štajerska

Veliko zborovanje Stranke je sklicano za danes dopoldne v Celju. Zborovanje bo v veliki dvorani Nemškega doma in se ga udeležijo vsi člani Stranke iz celjskega okrožja.

Kmečko zborovanje v Velenju je bilo preteklo nedeljo namenjeno odlikovanju 17 kmetov, ki so oddali več mleka, kakor jim je bilo predpisano. K svečanosti ob skladišču kmetijskih strojev so se pripeljali okrožni vodja Dorfmeister, okrožni kmetski vodja in štabni vodja prehranjevalnega urada iz Celja. Odlikovanim kmetom je bila izročena diploma.. Okrožni vodja je govoril o današnjem političnem in vojaškem položaju. Ob koncu je naglasil, da se je Velenje izkazalo glede dobav kot prva občina v celjskem okrožju.

Umetnostna razstava v Mariborskem gradu je prirejena od 3. do 6. t. m. ob priliki kulturnih dni nemške mladine Heimatbunda. Razstavljajo: Konstanca Frohm, Johanes Hepperger, Karel Jirak, Fredi Koschitz, Jan Oeltjen, Elsa Oeltjen, Kazimir, Emil Petek, Pipo Peteln, Ernest Stower, Leopold Wallner in grafik Viktor Balan.

Krajevni kmetski vodje iz vsega celjskega okrožja so bili sklicani v tečaj v Celju. Izpred okrožne hiše so odkorakali v »Waldhaus«. Razvili so zastavo, nakar se je začel tečaj. Okrožnil kmetski vodja Franc Wolf je razmotrival kmetijska vprašanja v celjskem okrožju. Zvečer je bila tovariška prireditev pri Pečričku. Naslednji dan sta predavala okrožni vodja Dorfmeister in prosvetar Land.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 65letna železničarjeva vdova in hišna posestnica Julijana Črepinkova, 73letna zasebnica Rosina Wagnerjeva, 11letni Anton Šulc, 23letni mesar Maks Kristan in delavčev sinko Franc Bombek. V Šoštanju je umrla 55letna zosebnica Ana Mikoličeva rojena Robičeva, ki je zapustila širok krog sorodnikov. Stara je bila 55 let. Prepeljali so jo v Selnico ob Dravi, kjer so jo pokopali na praznik ob strani pokojnega soproga. Nadalje je umrl v Šoštanju 60letni baron Gustav Grutschreiber. Bil je iz stare plemiške družine, uslužben pa dolga leta pri okrajnem sodišču v Šoštanju. Zaradi mirnega, prikupnega značaja je bil deležen splošnega spoštovanja. Zapustil je vdovo in tri otroke. Pokopali so ga preteklo sredo.

Mariborsko gledališče bo 14. junija zaključilo letošnjo sezono. Vendar bodo sledile še nekatere prireditve, ki bodo posebej objavljene. Vsako nedeljo bo prirejal gledališki orkester koncerte v parku. — Štajersko deželno gledališče iz Gradca je prišlo spet gostovat na Spodnje Štajersko. Jutri, 6. t. m., bo v Celju predstava veseloigre »Zvezde ne lažejo«.

†

Za vedno nas je zapustil v 91. letu starosti naš ljubljeni oče, ded, praded in tast, gospod

FRANC PLANINŠEK

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 6. t. m. ob ½4. uri popoldne z žal — kapele sv. Janeza — k Sv. Križu.

Ljubljana, Višnja gora, dne 4. junija 1943.

Žalujoče rodbine: PLANINŠEK in sorodstvo

Naročite se na romane

Dobre knjige!

Mali oglasi

Hišni posli — dobijo službo

Kavarniško kuharico izvežbano, sprejmemo. Naslov v vseh pos. Jutra. 9097-1a

Dekle za vsa dela sprejme Hotel Strukel. 9197-1a

Vajenci(ke)

Dobro pomočnico praktikantko in vajenko — sprejme salon »Marina«, Sv. Petra c. 27. 9050-44

Zaslužek

Inkasanta in obenem prodajalca, agilnega in zanesljivega, s kavcijo, iščem za Ljubljano. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »2000«. 9086-3

Fanta za trgovinske in gospodarske posle sprejmem takoj. Poizve se Zaloška c. 21. 9119-3

Iščem kovaškega pomočnika ki zna dobro kovati vozove. Naslov v vseh pos. Jutra. 9096-3

Otroke fotografiramo v Leico na prostem in v ateljeju. Foto Bem, Wolfova 6 — na vrtu. 9041-3

Pouk

Italijanščino in nemščino poučuje gospa po hitri in praktični metodi. Ugodne cene. Rimska c. 10-I. desno. 9116-4

Prodam

»Florida« krema Vas obvaruje pri sončenju peg in opeklin, pri tem pa dosežete krasno zagorelo polt. Dobi se povsod. J-275-M-6

»Florida« porcelan krema z vitamini in hormoni Vam hrani in napravi lepo polt. »Florida« se dobi povsod. J-276-M-6

Brezove metle, držaje za lopate, motike in omela, dobite pri Gospodarski Zvezi, Bleiweisova 29 in Maistrova 10. 9028-6

Suho sadje prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova cesta 29. 9027-6

Perzijsko preprogo zelo lepo, intaktno, prodam. Naslov v vseh pos. Jutra. 9095-6

Otroško košarico z modrocem, prodam. Jarnikova 6. 9098-6

Tehtnice polavtomatične 15 kg dobite pr. Radioval — Ljubljana, Dalmatinova ulica 13. 9113-6

Zenith uro ročno, novo, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra 9120-6

Fotogr. aparat 24/36 mm, z leco najmanjše osvetlave 1.3.5 kupim in plačam takoj. Naslov v vseh posl Jutra. 9106-6

Leica-fotografije izvršene na prostem in v ateljeju po zmernih cenah FOTO BEM, Wolfova 6 — na vrtu. 9052-6

Železno posteljo zložljivo, z žimnico, zalamčeno čisto, prodam Naslov v vseh posl. Jutra. 9056-6

Ivana Cankarja Zbrani spisi, 20 knjig v polusnju z zlato obrezo, ugodno prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 9054-6

Sittengeschichte des Weltkrieges dr. Magnus Hirschfeld, dve knjigi s številnimi ilustracijami, ugodno prodam Naslov v vseh posl. Jutra. 9055-6

Kupim

Boe ilsičje, deborjeve nošene in nove, polhove kože v kakršnem koli stanju in vsevrstne kože divjačine, domače zajčje kože, obnjate kovčke in aktovke stare in nove, čebelni vosek, polhov čepice v dobrem stanju, ter šetino in arovco kupuje trgovina Zdravič, Ljubljana, Stari trg 26. 8055-7

Cirkularko kompleno na bencin, za žaganje drv, kupim. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjena«. 9085-7

Vinski sod do 100 litrov, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen«. 9114-7

Staro žimo kupimo. Plačamo najvišje dnevne cene, vsako količino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo dobra kvaliteta«. 9138-7

Zasebnik bi kupil opravo za spalnico, jedilnico in kuhinjo v dobrem stanju; plačal bi v gotovini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kupim takoj«. 9045-7

Preproge dobro ohranjene, različni format, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Različne«. 9046-7

Knjige

Ljubljanski zvon ali Dunajski, kompletne letnike ter posebne mesečne, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljanski Zvon«. 8655-8

Posest

Kupim vilo eno ozir. dvostanovanjsko. — Prodajalec si lahko pridrži eno stanovanje delj čas ev. do smrtno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Harmonija«. 9041-20

Prodam — zamenjam večjo hišo z gosp. poslopjem v izmeri ca. 1900 kv. m, pripravne za vsako obrt ali industrijo, blizu glav. kolodvora. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zamenjam za vilo«. 9040-20

Dvostanov. hišo novo, v Kosezah, v notranjosti bloka, prodam za 240.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kosezе«. 9127-20

Stavbno parcelo v Ljubljani, v izmeri 500 kv. m, prodam za 35.000 lir. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9126-20

Kupim hišo v Ljubljani do 200.000 lir. s hipoteko več. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam takoj«. 9057-20

Sobo odda

Elegantno sobo v centru, oddam solidnemu gospodu ali dvema gospodičnama. Naslov v vseh posl. Jutra. 9108-23

Opremljeno sobo v centru oddam solidnemu gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 9080-23

Opremljeno sobo oddam 1 ali 2 gospodoma, event. tudi s hrano. Naslov v vseh posl. Jutra. 9072-23

Oddam sobo veliko čisto, zračno, 2 solidnima osebama z souporabo kopalnice. Naslov v vseh posl. Jutra. 9066-23

Sobe išče

Prazno sobo ali opremljeno, išče samostojna in mirna gospodična, s posebnim vhodom v centru mesta z souporabo kuhinje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Preprav. sama«. 9047-23a

Nekoč je v neki daljni, daljni deželi živel mlad neoženjen kraljevič. Hodil je na love, poslušal grajske pevce, ki so leto in dan prihajali v grad in tam često ostajali mesece in mesece, prebiral stare orumenele papirje, ki so mu pripovedovali slavne zgodbe njegove dežele, igral na plunko in se zabaval. Nikoli pa ni mislil na to, da bi se oženil.

Stanovanja

Stanovanje dvo- ali trisobno z pritiklinami iščem za malo družino za takoj. Event. odkupim tudi pohištvo. Najemnino plačam za več mesecev vnaprej. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljančan«. 9093-21a

Oficir išče opremljeno stanovanje s kopalnico ali sobo-salon s posebnim vhodom in uporabo kopalnice, če le mogoče v središču mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutr pod »V sredini mesta«. 9053-21a

Živali

Prašički za rejo se prodajajo na Mestni klavnici Ljubljanski. 9088-27

Kravo mlekarico s teličkom, prodam. Poizve se Zaje, Poljanska c. 79. 9115-27

Izgubljeno

Šolska aktovka z knjigami pod imenom Bila Bogomir, la. Ledina, se je izgubila. Pošteni najditelj naj jo vrne proti nagradi na Ledino pri slugi. 9089-28

Pelikan nal. pero sem izgubil pri tramvajski postaji Figovec, poznana gospa ki ga je pobrala se naprošа naj ga odda v upravi Jutra. 9104-28

Stroji

Trimesečno jamstvo za dobro popravilo vašega računskega ali pisalnega stroja nudi: **MERCEDES** Frančiškanska ulica 10. dvorišče.

Lokomobilo »Praga« ca. 18—20 HP v brezhibnem stanju, prodam Minko Privšek, Ljubljana, Kolodvorska 7, v hiši »Ekonom«. 9132-29

Generatorji novi, lep — močen izdelek, po nizki ceni nagrodaj. Ljubljana, Zaloška 21. 9049-29

Avto, moto

Tovorni avto 1½—2½ tone nosilnosti, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra znamka.« 9087-10

1 tonski avto z malo porabo benzina in dobrimi gumami, proda Avtobus Rojina, Vodnikova 89. 9074-10

Prehrana

Priletni obrtnik želi priti na hrano (kosilo in večerjo) k družini ali samostojni dami, na razpolago dam moko, riž, meso in zabelo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Slika«. 9091-14

Lokali

Lokal za trgovino ali obrt se takoj odda. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prostoren«. 9007-19

Pridelki

Seno dobite pri Gospodarski zvezi Bleiweisova 29. 9026-33

Grah za seme nudi Sever & Komp. 8918-33

Stoječo vrtno travo 9000 kv. m, prodam tik Tivolija. Vprašajte Vodnikova c. 25. 9109-33

Črno deteljo letošnjo, suho, več tisoč kg, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj naprzpolago«. 9068-33

Razno

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRO«, Šelenburgova ul. 4

Hišni posestniki pozor! Originalne zaboje za shrambo peska za gašenje požara in sodčke za vodo dobite v Kolodvorski ulici 3, na dvorišču. 9112-37

Cenj. dame obveščamo, da je prispela pošiljka kozmetičnih preparatov tvrdke Academia Scientifica di Bellza. Drogerija »Adrija« Mr. Ph. S. Borčič, Ljubljana, Šelenburgova ulica 1. 9076-37

A. ALEXANDER: 56

POZABLJENI NAPEV — ROMAN

Tedajci se je Wilburjeva mati globoko oddahnila: izpustila je slušalo in se bolj mrtva ko živa zgrudila v najbližji naslanjač.

»Prijeli so ga!« je zajecljala. »O, zdaj ga pa imajo!«

Wubbels je planil k aparatu in zgrabil za slušalo.

»Halo! Halo!« je zavpil!

»Tukaj Huntington!« je odgovoril detektivov glas. »Zgrabili smo ga!... Baš v zadnjem trenutku.«

»A kdo je?... Se sme vsaj vedeti, kdo je?«

»Kmalu boste videli, strmeli boste!« je Huntington veselo odvrnil. »Takoj ga pripeljem!«

Wubbels je togotno položil slušalo nazaj.

»Nič noče povedati, živina!... Sama skrivnost ga je, kakor da bi bil ponorel... Kakor da ne bi več zmogel jasne besede!«

Godrnjaje se je pogreznil v naslanjač.

27. POGLAVJE

Tistih nekaj minut, ki jih je Huntington potreboval, da se je vrnil z ujetnikom, je vladal pri Isacikovih tesnoben molk. Celo nepoboljšljivi blebetač Wubbels je molčal in se tolažil s tem, da si je v obupni nestrpnosti spet in spet vihal brke. Gospodinja se je držala ponosno in zmagoslavno, Wilbur pa je bil videti bolj presenečen kot vesel.

Ko so se začuli s hodnika moški glasovi in nagli koraki, so vsi razburjeno in tesnobno poskočili; samo Dora je obsedela in se, sama ne vedoč, kaj dela, prijela za oči.

Nekdo je potrkal! takoj nato so se vrata na stežaj odprla. Na pragu se je pokazala Huntingtonova krepka in zajetna postava, ki je z desnico čvrsto držala človeka v sivi progasti obleki za komolec. Silna duševna napetost in tesnobno pričakovanje vseh teh ljudi sta se umaknila neizrekljivi osuplosti. Mož, ki ga je bil detektiv prijel, ni bil nihče drug kakor Jack Hunter, s priimkom Lux, sobar strica Fredericka.

»Evo ga!« je vzkliknil Huntington in zlobno ošinil ujetnika z očmi. »Zdaj, sivček moj, pa sedi ondukajle v kot in gorje ti, če poskusiš uiti!« Tako govoreč je izvlekel samokres in ga svarilno položil na mizo, kjer ga je imel v dosegu.

Jack Hunter je bil bled kakor mrlič. Čuteč, kako se oči navzočnih grozeče upirajo vanj, je drsal na stolu sem ter tja in se posiljeno nasmihal, da bi bil videti bolj ravnodušen.

»Zakaj se tako muzaš, prekleti tat?« je zarjovel Wubbels in stopil k aretirancu.

Nasmeh je takoj izginil Hunterju z brezbarvnih ustnic; sklonil je glavo ter zmedeno in boječe zastrmel predse.

»Zdaj bi rad igral bebca,« je z očitnim podsmehom rekel Huntington.

»Kam si spravil naš denar?« je zakrakala gospa Isacik, ki ni mislila na nič drugega.

Lux je molčal.

Wubbels se mu je približal s skrčenimi pestmi. Ako Manhattanov morilec ni bil de Wood, kakor se je bal, temveč Lux, tedaj je bilo jasno, da dediščina ne bo izključno pripadla Isacikovima, kajti Hunterjeve aretacije so se bili udeležili tudi Huntington in bolj ali manj vsi navzočni. Wubbels je bil zdaj prepričan, da bo delež, ki ga bo smel z vso pravico terjati, toliko večji, kolikor bolj pripomore k temu, da pride denar spet na beli dan.

»Lux, kanalja!... Govori že,« je srdito zakričal.

Tedajci je stopil Wilbur ob njegovo stran. Iskre so mu sršale iz oči in ves obraz je izražal nenavadno odločnost.

»Sram vas bodi, gospod Wubbels!« je hladno dejal. »Saj niti še ne veste, ali je Hunter res kriv, pa ga že zmerjate! Vaše vedenje je nevredno omikanega človeka!... In vi, gospod Huntington,« je neustrašno nadaljeval, »zakaj trpite, da takole hrulijo človeka, ki se ne more braniti?«

»Wilbur!« je mati zavpila. »Kaj misliš zares?«

»Da, mother, prav zares mislim!« je z odločnim glasom odvrnil mladi človek.

»Wilbur!« je zastokala. »Prvič, odkar sem te rodila, me imenuješ samo ‚mother', brez ‚dear'!... Oh, to je grozno!«

»Nikarte, nikarte, gospa!« je zaničljivo rekel Wubbels. »Vaš piščanček me ne more žaliti.« Otresel je Wilburja, da je nehote odskočil za korak ali dva, in grozeče pomolil Luxu pest pod nos:

»Govori, ničvrednež! Zini, ali pa te...«

Tedaj se je zgodilo nekaj povsem nepričakovanega. Lux je planil pokonci, kakor bi ga vrgla vzmet, in z robom desne dlani kresnil Wubbelsa po tilniku. Udarec je bil videti nedolžen, kvečjemu zaušnica, ne hujši; toda Wubbels se je zasukal, omahnil in nezavesten telebnil na tla.

Lux se je resno priklonil Wilburju.

»Hvala vam, gospod Wilbur,« je mirno dejal. »Zdi se mi, da ste izmed vseh navzočnih edini gentleman.« Z brezprimernim dostojanstvom je sedel nazaj na svoj stol.

Šele zdaj se je ostalim, ki so osupli prisostvovali naglemu prizoru, vrnila prisotnost duha. Vsi so jeli vpiti in zmerjati ujetnika. Huntington je mahaje s samokresom stopil proti njemu, a ni utegnil odpreti ust, kajti prav ta mah je blag in ljubezniv glas zaklical:

»Dober večer, gospoda!«

Huntington se je sunkoma obrnil, bled od slabo zatajevane jeze: na pragu je stal z veselim nasmeškom na ustnicah kapetan Hearn.

»Bi smel vedeti, kaj se godi?« je vprašal, ne da bi ga minila dobra volja. »Zakaj leži gospod Wubbels na preprogi in ne zine več besedice? Rodbinski prepirček, ka-li?... To je pa res smešna zadevica!«

Huntington je bil dohil svoje živce spet v oblast.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani